

MILLIY TIKLANISH

9 (70) 2010 йил 3 март, чоршанба

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг ижтимоий-сиёсий газетаси

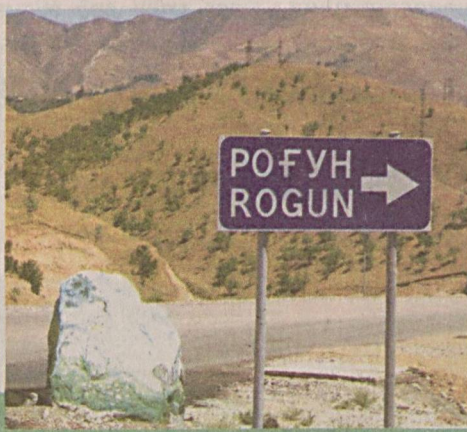
www.milliytiklanish.uz

Кўғирчоқлар

Айрим кўғирчоқлар 16-17 ёшдаги ясаиб, бўяиб дискотекага йўл олган ўсмир қизни намойиш қилади. Шунингдек, кўғирчоқлар эғнидаги кийимларнинг ўта очик ва жалб қилувчи усулда тикилгани катта ёшдагиларни ҳам ўзига тортди билан бир қаторда кишида бойлик ва хашаматли ҳаётга ҳирс уйғотади.

4-бет

Табиатга заво

Роғун ГЭСининг қурилиши Амударёдаги сув оқими бир неча йиллар жилолаб туриши мумкин, бу эса қўшни мамлакатлар, айниқса, Ўзбекистон ва Туркменистоннинг сув ҳўжалиги учун муаммоларни келтириб чиқариши мўқаррар. Доимий оқиб турган сувнинг тўсилиши ва жиловланиши ерларни сўғоришга салбий таъсир кўрсатади.

7-бет

Фольклор ансамбллари

Зомин тумани марказий маданият уйи қошидаги «Зомин сайқали» фольклор-этнографик халқ ансамбли ҳақида ҳам илиқ гапларни айтиш мумкин. Ўз дастурини халқ оғзаки ижоди асосида тузган ансамбль маънавий мерос, миллий қадриятларни тарғиб этишда кенг қўламадаги ишларни бажармоқда.

8-бет

MT

БУГУНГИ
СОНДА:

СИЁСАТ 2-бет

Фаолиятимиз ғоя ва мақсадларимизга мосми?

Мақсадлар аниқ

ПАРТИЯ ҲАЁТИ 3-бет

Бугунги кун талаби

Баркамол авлодни тарбиялашда аёлларнинг роли

ИЖТИМОЙ-СИЁСІЙ ҲАЁТ 4-бет

Ўзбекистон ва БМТ: Истиқболли ҳамкорлик йўлида

Кўғирчоқлар

МАЪНАВИЯТ 5-бет

Ки олам кўрмади султон анингдек

Савол-жавоб тарзида ўтди

ЖАРАЁН 6-бет

Одам савдосига қарши кураш

ХАЛҚАРО ҲАЁТ 7-бет

Мадагаскар ёхуд табиати ўзгача орол

Дунёдан дараклар

КЎЗГУ 8-бет

Баҳор элчилари

Турфа олам

ПАРТИЯ ҲАЁТИ

Фаолиятимиз ғоя ва мақсадларимизга мосми?

ЎЗМТДП МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ ПЛЕНУМИДА ПАРТИЯ ИШИ АНА ШУ НУҚТАИ НАЗАРДАН ТАНҚИДИЙ ТАҲЛИЛ ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Марказий Кенгашининг II пленуми бўлиб ўтди. Унда ЎЗМТДП Марказий Кенгаши ва МК Ижроия қўмитаси, партиянинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси аъзолари, ЎЗМТДП Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ташкилотлари, депутатлик гуруҳлари раҳбарлари, партия фаоллари ҳамда ОАВ вакиллари иштирок этдилар.

Пленум кун тартибидан давлатимиз раҳбари Ислам Каримовнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги «Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш – устувор мақсадимиздир» номи маърузасидан келиб чиқадиган Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партиясининг вазифалари ҳамда

партия фаолиятига оид бошқа масалалар жой олди.

Кун тартибидagi биринчи масала юзасидан ЎЗМТДП МК Ижроия қўмитаси раиси Ахтам Турсунов маъруза қилди.

Дарҳақиқат, 2009 йил мамлакатимиз ҳаётида алоҳида из қолдирди. Ижтимоий-иқтисодий ислохотлар, инқирозга қарши чора-тадбирлар муваффақиятли амалга оширилиши

Биринчида, ҳокимиятнинг вакиллик органларига сайловга тайёрларик кўриш ва уни ўтказиш юқори даражадаги уюшқоқлик билан ташкил этилди. Давлатимиз раҳбари Ислам Каримов ташаббуси билан амалга оширилаётган босқичма-босқич ва изчил ислохотлар туфайли мамлакатимиз ўз тарихий тараққиётининг янги босқичига қадам қўйди. Бўлиб ўтган сайлов, Ўзбекистон танлаган ривожланиш йўлини халқимизнинг барча қатламлари қизғин қўллаб-қувватлаётганлигини, миллий сайлов қонунчилигимиз ўзининг демократик характери ва руҳи билан халқаро стандартлар ва принципларга тўла жавоб беришини, сиёсий партиялар ўзларининг иж-

тимоий қатламлари маънафатларини ҳимоя қилиш борасида ўз фаолиятларини сезиларли даражада оширганликларини кўрсатди. Ёнг муҳими Президентимизнинг парламент палаталари қўшма мажлисида қилган маърузасида таъкидланганидек «сайловлар бугунги кунда ҳаётимизни демократлаштириш ва либераллаштиришга қаратилган ўзгаришлар жараёнини, ҳақиқатан ҳам, ҳеч қандай куч орқага қайтара олмаслигининг амалий ифодаси бўлди».

Партия раҳбари ўз маърузасида бўлиб ўтган сайловларнинг ана шу жиҳатларига эътибор қаратиб, жумладан, шундай деди:

«Ёнг муҳими, ўшбу сиёсий жараён партиялар ўртасида ғоя ва мақсадлар кураши, кескин баҳс-мунозара руҳида ўтганлигига бутун мамлакатимиз жамоатчилиги гувоҳ бўлди. Барча сиёсий партияларга, депутатликка номзодларга сайлов олди ташвиқотини олиб боришда тенг имконият яратилди.

(Давоми 2-бетда)

Илм-фан ютуқлари амалиётга қанчалик кўп жорий этилса, жамият тараққиётига шунчалик кўп хизмат қилади. Муҳтарам Юртбошимиз Ислам Каримовнинг 2008 йил 15 июлда қабул қилинган «Инновацион лойиҳалар ва технологияларни ишлаб чиқаришга татбиқ этишни рағбатлантириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига биноан ҳар йили ўтказиб келинаётган Инновацион ғоялар, технологиялар ва лойиҳалар республика ярмаркаси мамлакатимизда илм-фан ва инновацион фаолият натижаларининг самарадорлигини оширмоқда.

Шу йил 1-3 март кунлари пойтахт шаҳримиздаги «Ўзэкспомарказ»да бўлиб ўтган Инновацион ғоялар, технологиялар ва лойиҳалар III республика ярмаркаси қўллаб илмий лойиҳалар ва муҳим кашфиётларни ишлаб чиқаришга татбиқ этиш борасида муҳим қадам бўлди.

Шуни айтиш жоизки, ўзбек илм-фанининг салоҳиятига азалдан бутун дунё тан бериб келган. Бугунги кунда юртимизда ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, техник ва технологик янгилаш бўйича амалга оширилаётган ишлар қўламини янада кенгайтиришда илм-фанимиз нечоғли улкан имкониятларга эга эканлигини мазкур ярмаркада ҳам кузатиш мумкин.

(Давоми 6-бетда)

САНА

Ўзбекистон ва БМТ:

Истиқболли ҳамкорлик йўлида

1992 йил 2 март куні Ўзбекистон БМТ аъзолигига халқаро ҳамжамиятнинг тенг ҳуқуқли субъекти сифатида қабул қилинди. Республикаимизнинг халқаро ҳамда минтақамиз муаммоларини муҳокама қилиш ва уларни ечишда фаол иштироки учун катта имкониятлар очилди. Ушбу тарихий кундан эътиборан БМТнинг Ўзбекистон билан ҳамкорлиги қатъий йўлга қўйилди.

(Давоми 4-бетда)

МУАММО, ТАҲЛИЛ, ЕЧИМ

Бола нима учун кўғирчоқ ўйнайди? Унга ота-онасининг эътибори кам бўлганиданми? Йўқ, кичкинтой кўпинча ўй-фикрларини ўзгалар билан баҳам кўргиси келади. Катталарнинг унга қилган муомаласини кўғирчоғида қўллайди. Миттивойни, ҳатто, «сирдоши»нинг кийими, ранг-баранглиги, ширин чехраси, жиддий қиёфаси ҳам эътиборсиз қолдирмайди.

Кўғирчоқлар

БОЛАЛАРНИНГ ДЎСТИ,
ҲАМРОҲИ, ФИКРДОШИ

Рухшуносларнинг таъкидлашича, болага ҳаёда қилинган совға аста-секин унинг ёнг яқин дўсти, ҳамроҳи, фикрдошига айланади. Албатта, бу ижобий ҳолат. Бирок, масаланинг яна бир томони борки, бизни мулоҳаза қилишга, янада эътиборлироқ бўлишга ундайди.

(Давоми 4-бетда)

ЖАРАЁН

Маданий мерос

БАРКАМОЛ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШДА УНИНГ ЎРНИ БЕҚИЁСДИР

«...Биз бу бебаҳо меросдан халқимиз, айниқса, ёшларимизни қанчалик кўп баҳраманд этсак, миллий маънавиятимизни юксалтиришда, жамиятимизда эзгу инсоний фазилатларни камол топтиришда шунчалик қудратли маърифий қуролга эга бўламиз».

Ислам КАРИМОВ

«Баркамол авлод йили» Давлат дастурида ифодаланганидек, мамлакатимизда соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш, ёшларнинг ўз ижодий ва интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқариши, мамлакатимиз йигит-қизларини XXI аср талабларига тўлиқ жавоб берадиган ҳар томонлама ривожланган шахслар этиб вояга етказишда маданий мероснинг ўрни беқиёсдир. Мамлакатимиз модернизация қилинаётган, жамиятимиз демократлаштирилаётган бир шароитда йигит ва қизларимизда миллий ғурурни шакллантиришда аждодлар яратган маданий меросдан оқилона фойдаланиш учун реал имконият вужудга келди.

(Давоми 5-бетда)

(Давоми.
Боши 1-бетда)

Бундан ташқари ташқи кўргазмалар ташвиқот, яъни, плакатлар, билбордлар, календарлар орқали номзодларни ташвиқот қилиш ҳам изчил йўлга қўйилди. Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси мамлакатимизда биринчи бўлиб замонавий ахборот технологияларида фойдаланиб, сайлов тарихида илк бор партия номзодларига овоз беришга даъват этувчи SMS хабари тарқатди. Воқеалар силсиласидан мамлакатимизнинг ўз демократик тараққиётида янги босқичга кўтарилганлиги яққол сезилиб турди. Бўлиб ўтган сайловнинг яна бир жиҳати шундаки, ҳар бир сиёсий партия ўзига хос, бир-бирига ўхшамаган ҳаракат дастури билан сайловчи хузурига чиқди. Бунда ҳар бир партия ўзи таянадиган ижтимоий қатлам манфаатларини барча соҳаларда етакчи ўринга олиб чиққанлиги алоҳида кўзга ташланди. Президентимиз ташаббуси билан қабул қилинган "Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида"ги Конституциявий Қонун тўғрисида давлат ва жамият ҳаётида сиёсий партияларнинг таъсири ва масъулияти кучайиб бораётганлигини ҳам бўлиб ўтган сайлов кўрсатди, десак муболаға бўлмайди.

Сайлов жараёни ортда қолиб, бугун таъбир жоиз бўлса галвир суздан кўтарилган экан, - деди партия етакчиси фикрини давом эттириб, эндиликда Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси олдида турган энг муҳим вазифа сайловолди ҳаракат дастури ижросини собитқадамлик билан таъминлашдир. Давлатимиз раҳбарининг парламент палаталарининг қўшма мажлисидаги маърузасида "Қўппартиявийлик тизимининг ривожланишига, сиёсий партиялар фаолиятини кескин оширишга, улар ўртасида рақобат асосидаги курашнинг кучайишига шарафлиқ тугдириб бериш алоҳида ўрин тутди. Биз ўз олдимишга қўётган бу вазифанинг тўб моҳияти шундаки, у партиялар ўртасидаги сайловолди кураши, Олий Мажлиси мизининг янги таркибини шакллантириш пайтида бўлиб ўтган ғоя ва дастурлар кураши парламентнинг қўшма мажлисидаги ҳам давом этишини ва янада чуқурлашиб боришини назарда tutди. Айнан парламент фаолиятида, таъбир жоиз бўлса, ғоя ва дастурлар беллашуви доимий тус олиши, ҳар қайси партия ўз олдига қўйган мақсад-муддolariга ана шундай кураш орқали эришиши лозим. Партиялар ўртасидаги баҳс-мунозаралар жиддий, профессионал ва амалий негизда олиб борилиши даркор. Айнан шунинг учун ҳам сиёсий партиялар ўз электоратини ўйлантираётган социал-иқтисодий муаммоларни янада чуқурроқ ўрганишга ва уларни ҳал этиш бўйича зарур чораларни

кўришга бутун диққат-эътиборини қаратиши керак", деб олдимишга вазифа қўйилди.

Партияимизнинг дастурий вазифалари, ғояларини қонун ва қарорлар қабул қилишда иштирок этиш орқали амалга оширишда давлат ҳокимияти вакиллик органларига сайланган барча даражадаги депутатларимиз асосий ўрин тутди. Бу борада ҳам "Парламентимиз ва маҳаллий вакиллик органлари - Кенгашлар олдида турган иккинчи ғоят муҳим вазифа - бу қабул қилинган

ларига 699 нафар номзодлар кўрсатилган. Мамлакатимиз бўйича барча даражадаги 6278 та депутатлик ўринларига партия томонидан 5535 нафар номзодлар кўрсатилган. 743 та депутатлик ўринларига эса номзодлар кўрсатилмаган.

Пленумда ушбу ҳолатнинг сабаблари таҳлил этилар экан, бу борада айрим ҳудудий партия ташкилотлари томони-

хоқама этилиб, ушбу ташкилотлар партиянинг дастурий мақсад ва вазифаларини омма ўртасида кенг тарғиб-ташвиқ қилиш, таъсирчан ва ўзига хос тадбирлар ўтказиш, кадрлар захирасини шакллантириш, улар билан мунтазам иш олиб бориш, партиянинг ижтимоий қатлами манфаатларини ҳимоя қилиш, бошланғич партия ташкилотларини шакллантириш,

Ҳисоботда келтирилишича, ЎзМТДП томонидан 2009 йил давомида 3978 та маънавий-маърифий тадбирлар, учрашув, давра суҳбати, очик мулоқот, семинар, кўрик-танловлар ўтказилиб, ушбу тадбирларда жами 410 мингдан ортиқ киши иштирок этган. Аммо, барча туман ва шаҳар партия ташкилотларида тадбирлар ўтказиш ҳолати бирдек яхши деб бўлмайди. Ўтган

кейин ўтган биринчи пленумдаёқ ҳудди шу масалага, яъни, тадбирларнинг таъсирчанлигига алоҳида эътибор қаратишни партия ташкилотлари олдида муҳим вазифа сифатида қўйган эдик, - деди А.Турсунов. - Бунда, партияимиз ижтимоий қатлами ҳисобланган халқ унвонмандлари ва устозларнинг, шунингдек рассомлар ва кулларнинг асарлари кўргазмасини ташкил қилиш, тадбирга санъаткорлар, ижодкор зиёлиларнинг иходий имкониятларидан фойдаланиш доимо диққат эътиборимизда бўлишини белгиланган эдик. Базми партия ташкилотларини ҳисобга олмасак, кўпгина партия кенгашлари бу муҳим топшириққа етарли даражада эътибор беришмапти. 2010 йилдан бошлаб, ҳар бир йирик тадбирларимиз партия Марказий Кенгаши белгиланган маърузалардаги таъминлаш партия ташкилотлари олдида турган асосий вазифадир.

Барчамизга маълумки 2010 йил мамлакатимизда Президентимиз ташаббуси билан «Баркамол авлод йили» деб эълон қилинди. Давлатимиз раҳбарининг Конституцияимизнинг 17 йиллиги байрами муносабати билан сўзлаган маърузаларида ва яқинда қабул қилинган Давлат дастурида йил давомида амалга ошириладиган кенг қўламли вазифалар белгиланган берилди. Мамлакатимизда баркамол ва соғлом авлоднинг тарбиялаш ва шакллантириш, ёшларнинг интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқариш, оналар ва болаларнинг репродуктив саломатлигини муҳофаза қилиш, илм-фанни янада ривожлантириш, иқтидорли ва қобилиятли ёшларни илмий фаолиятга кенг жалб қилиш, ёш оилаларга ғамхўрлик қилиш ишларини кучайтириш, ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, уларни ичкиликбозлик ва гиёҳвандлик иллатларидан, бошқа турли таҳдидлар ҳамда биз учун ёт бўлган диний ва экстремистик таъсирлардан, тубан «оммавий маданият» хуружларидан ҳимоя қилиш сингари белгиланган вазифалар партияимиз дастурий мақсадларига ҳамоханг эканлиги билан ажралиб туради ва бу бизнинг - зиммамизга - катта масъулият юклайди. 2010 йилга мўлжалланган умумпартиявий иш режасидан жой олган тадбирларимизнинг асосий қисми ана шу вазифаларга қаратилган. Бундан ташқари "Баркамол авлод йили" Давлат дастури асосида партияимиз махсус иш режаси ҳам ишлаб чиқилди.

Шунингдек, пленум ишида ЎзМТДП олдида турган муҳим вазифа - партия фракцияси фаолиятини давлатимиз раҳбарини маърузасида белгиланган вазифалар ва танқидий фикрлар асосида тубдан кучайтириш масаласи ҳам муҳофаза қилинди. Жумладан, давлатимиз раҳбарининг "Қўнунчилик палатасидаги турли сиёсий партиялар фракциялари ўртасидаги рақобат қанчалик кескин ва кучли бўлса, жамиятимизнинг муайян сиёсий қучлари ва ижтимоий қатламлари манфаатларини ўзида ифода этадиган ҳар қайси партиянинг

2010 йил 3 март, чоршанба

ғоялари, дастурий вазифалари ҳаётга муваффақиятли татбиқ этилишининг қафолати ҳам шунчалик мустақкам бўлади" деган фикрларини фракциянинг ҳар бир аъзоси ўзига дагурилмаб қилиб олиши лозимлиги таъкидланди.

Музокараларда сўзга чиққан ЎзМТДП МК Ижроия қўмитаси раиси ўринбосари Ш.Умарова, ЎзМТДП МК аъзоси Минхожиддин Мирзо, Олий Мажлис Қўнунчилик палатаси депутаты О.Усаров, У.Жалмонов партиянинг сайловлардаги иштироки, ҳисобот давридаги фаолиятига давлатимиз раҳбари маърузасидан келиб чиқиб, фикр билдирар экан, жумладан жойлардаги депутатлик гуруҳлари ишнини тубдан кучайтириш, фракция билан депутатлик гуруҳлари алоқасини мустақкамлаш, халқ депутатлари маҳаллий кенгашларига сайланган депутатлар ишларини "Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида"ги Конституциявий Қонун ҳамда Президентимизнинг парламент палаталари қўшма йиғилишидаги маърузаси талабларидан келиб чиқиб тубдан ўзгариши каби муҳим вазифалар юзасидан ўз тақлифларини ҳам айтиди. Хусусан, улар фракциями ва халқ депутатлари маҳаллий кенгашлардаги депутатлик гуруҳлари Президентимизнинг қўшма йиғилишидаги қўйидаги дастурий кўрсатмаларини ўз иш фаолиятларининг асосига айлантиришлари зарурлигини алоҳида эътироф этиди: "...бу қабул қилинган қонунларнинг ижро этувчи ҳокимият, яъни ҳукумат томонидан марказда, ҳокимликлар томонидан эса жойларда қандай бажарилаётганлиги устидан қатъий парламент назоратини ўрнатишдан иборат-дир.

Шунингдек, нотиклар партия ва фракциянинг 2010 ва кейинги йиллардаги фаолияти учун Президентимиз маърузаси дастуриллаб бўлиши, партия ишнини ана шу тарихий ҳужжатда белгиланган вазифалар асосида ташкил этиш лозимлиги, бунда ҳеч қачон эришилган натижалар билан қаноатланмай қолмаслик, фаолиятни доимо танқидий таҳлил қилиш, муҳимлиги ҳақида алоҳида тўхталдилар.

Шундан сўнг, кун тартибидagi бошқа масалалар юзасидан ЎзМТДПнинг Олий Мажлиси Қўнунчилик палатасидаги фракцияси раҳбари, ЎзМТДП МК Ижроия Қўмитаси раиси ўринбосари Улуғбек Муҳаммадиев, ЎзМТДП МК Ижроия Қўмитаси раиси ўринбосари Жалолиддин Сафоев ва бошқалар маъруза қилди.

Пленум партиянинг 2009 йил учун умумлаштирилган смета-син ижроси ва 2010 йилга мўлжалланган умумлаштирилган смета-сини тасдиқлади.

Чуқур таҳлил ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтган пленумда кун тартибидagi барча масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Гулбахор
УМУРЗОҚОВА,
«Milliy tiklanish»
муҳбири

СИЁСАТ

Фаолиятимиз ғоя ва мақсадларимизга мосми?

ЎзМТДП МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ ПЛЕНУМИДА ПАРТИЯ ИШИ АНА ШУ НУҚТАИ НАЗАРДАН ТАНҚИДИЙ ТАҲЛИЛ ҚИЛИНДИ

қонунларнинг ижро этувчи ҳокимият, яъни ҳукумат томонидан марказда, ҳокимликлар томонидан эса жойларда қандай бажарилаётгани устидан қатъий парламент назоратини, депутатлик назоратини ўрнатишдан иборат"лигини Юртбошимиз алоҳида вазифа сифатида белгилаб бердилар, - деди нотик.

Шунингдек, партия етакчиси маърузасида бўлиб ўтган сайловларда Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг иштироки қандай бўлди, партия мавжуд куч ва имкониятлардан тўла фойдалана олдимиз, эришилган натижалар партия салоҳиятига мосми, сайловдан қандай хулосалар чиқариш зарур, деган саволлар танқидий таҳлил этилди.

Таъкидланганидек, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қўнунчилик палатаси, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар кенгашлари депутатлигига ЎзМТДПдан кўрсатилган номзодлар захирасини шакллантириш ҳамда партия тизимларидаги раҳбар лавозимларга номзодлар захирасини яратиш бўйича партиянинг барча бўғинларида бир қатор ишлар амалга оширилган. Жумладан, номзодларни танлашда уларнинг партия билан ҳамкорлиги ва фаолияти, халқ орасидаги обрў-эътибори ва профессионал маънаси ҳамда сиёсий саводхонлигига алоҳида эътибор қаратилди. Лекин, бундай масъулиятли вазифага барча партия ташкилотлари бирдек ёндашмаган ҳамда айрим вилоят, туман ва шаҳар кенгашлари номзодлар захирасини яратиш ва улар билан иш олиб боришда жиддий камчиликларга йўл қўйган.

Хусусан, Олий Мажлис Қўнунчилик палатаси депутатлигига Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси томонидан 125 нафар номзодлар рўйхатга олинган. Худудий партия ташкилотлари томонидан Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар кенгашларига 763 нафар, туман кенгашларига 3834 нафар, шаҳар кенгаш-

дан хато ва камчиликларга йўл қўйилганлиги қайд этилди. Жумладан, Самарқанд, Фарғона, Қашқадарь, Сурхондарь ва Тошкент вилоятлари партия ташкилотлари томонидан барча даражадаги вакиллик органлари депутатлигига номзодлар базасини шакллантириш, номзодлар билан ишлаш масалалари талаб даражасида йўлга қўйилмаган. Масалан, халқ депутатлари Жиззах вилояти Жиззах туман кенгашига 3 нафар, Самарқанд вилояти Каттақўрғон туман кенгашига 4 нафар, Сурхондарь вилояти Бандихон туман кенгашига 7 нафар, Қизилқум туман кенгашига 13 нафар, Тошкент вилояти Оққўрғон туман кенгашига 4 нафар, Охангарон туман кенгашига 7 нафар, Чиноз туман кенгашига 10 нафар, Қашқадарь вилояти Касби туман кенгашига 5 нафар, Фарғона вилояти Қўқон шаҳар кенгашига 4 нафар номзод кўрсатилган, холос. Тошкент вилояти Бекобод туман кенгаши депутатлигига эса умуман номзод кўрсатилмаган.

Пленумда партия учун муҳим синов ҳисобланган сайловлар жараёнида ана шундай хато-ларга йўл қўйган юқорида номлари тилга олинган партия кенгашлари фаолияти жиддий му-

хотин-қизлар ва ёшларнинг сиёсий фаолиятини ошириш сингари масалаларга эътиборсизлик, ўзибўларчилик ва масъулиятсизлик билан қараган дея баҳоланди. Муҳокамалар чоғида бундай ахвол учун биринчи навбатда ана шу партия ташкилотлари раҳбарлари жавобгарлиги, партия Марказий Кенгаши ва Ижроия Қўмитаси партия ишнини орқага тортаётган етакчиларга нисбатан ЎзМТДП Устав ва партиянинг бошқа ҳужжат ва қарорлари доирасида қатъий чоралар кўриши лозимлиги таъкидланди.

Сайлов натижаларига кўра, партиядан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қўнунчилик палатаси депутатлигига 31 нафар, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлари ва Тошкент шаҳар кенгашларига 141 нафар, халқ депутатлари туман кенгашларига 680 нафар, шаҳар кенгашларига 125 нафар депутат сайланди.

Шунингдек, партия раҳбари маърузасида партиянинг асосий фаолият тури ҳисобланган тарғибот-ташвиқот ишлари ва тадбирлар ўтказиш юзасидан ўтган йилдаги ютуқ ва камчиликлар ҳам алоҳида эътиборга олинди.

Йил давомида қўйидаги партия ташкилотларида, яъни Андижон вилоятидаги Асака ва Улғунор туманларида 2 та, Хонобод туманида 3 та, Мархамат туманида 5 та, Наманган вилоятининг Чуст туманида 3 та, Норин, Поп ва Уйчи туманларида 5 та, Самарқанд вилоятининг Нуробод туманида 2 та, Сурхондарь вилоятининг Қизилқум туманида 3 та, Термиз туманида 4 та, Денов туманида 5 та, Тошкент вилоятининг Охангарон туманида 1 та, Оққўрғон туманида 2 та, Бекобод, Зангиота, Юқори Чирчиқ туманлари ва Чирчиқ шаҳрида 3 та, Паркент, Охангарон туманлари ва Олмалик шаҳрида 4 та, Фарғона вилоятининг Бувайда, Учкўприк туманлари ва Қувасой шаҳрида 6 та, Хоразм вилоятининг Шовот туманида 6 та, Тошкент шаҳрининг Ҳамза туманида 2 та, Миробод туманида 6 та, Қорақалпоғистон Республикасининг Беруний туманида 5 та тадбир ўтказилган, холос.

ЎзМТДП томонидан ўтказилаётган тадбирлар ҳам мазмун, ҳам ташкилий жиҳатдан бошқа партиялар тадбирларидан тубдан ажралиб туради, дейишда партия раҳбарининг маърузасида.

- Биз, бирлашув сьездидан

Мақсадлар аниқ

АСОСИЙ ВАЗИФА ЭСА УНИ АМАЛГА ОШИРИШ

га маваффақ бўлинди. Бунда Президентимиз томонидан ишлаб чиқилган 2009-2012 йилларга мўлжалланган, жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг салбий оқибатларини имкон қадар камайтиришга қаратилган Инқирозга қарши чоралар Дастури муҳим роль ўйнади. Айнан ушбу саъй-ҳаракатлар дунёдаги санокли давлатлар қаторида Ўзбекистонга иқтисодиётнинг барқарор ўсиш суръатларини сақлаб қолиш ва аҳолининг реал даромадларини ошириш имконини берди.

Шуни ҳам алоҳида эътироф этиш керакки, парламентнинг олдинги таркиби суд-ҳуқуқ тизимини чуқур изоҳ қилиш ва либераллаштириш, суд ҳокимиятининг амалдаги мустақиллигини таъминлаш, адвокатура институтини изоҳ қилишга ҳам салмоқли ҳисса қўшди. Ушбу йўналишда ўтган давр мобайнида 58 та қонун қабул қилиниб, соҳадаги изоҳотларни юқори босқичга кўтаришга эришилди. 2008 йилнинг 1 январидан бошлаб ўлим жазосининг бекор қилинганлиги, фуқароларни қамоққа олиш тўғрисидаги санкция беришнинг прокуратура органларидан судларга олиб берилганлиги суд-ҳуқуқ тизимидаги изоҳотларнинг амалдаги натижасидир.

Президентимиз қўшма йиғилишда эришилган ютуқлар билан бир қаторда парламентимиз фаолиятидаги камчиликларга ҳам тўхталиб ўтди. Жумладан, иқтисодий, сиёсий, гуманитар соҳаларда жадал ривожланаётган изоҳотларни амалга ошириш учун ҳаётий, зарур бўлган қонунларни қиритиш ташаббуси билан чиқишда ва уларни қабул қилишда депутатлар корпусининг сусткашлиги, қонун лойиҳаларида амалдаги қонун ҳужжатларидан фарқ қиладиган тафовут ва тақрорларга йўл қўйилган, бошқа ҳужжатларга ҳавола қилиш ҳолатлари кўпчилиги, қонунда кўзда тутилган депутатлик назорати ва ҳуқуқни қўллаш амалиётини такомиллаштиришга таъсир кўрсатиш шаклларида қонун фойдаланилган, қолаверса, парламент депутатларининг ўз сайлов округидаги тизимли фаолиятини яхшилаш зарурати алоҳида таъкидланди.

Аслида ҳам депутатга сайловчилари билан тез-тез учрашувлар ўтказиш қабул қилинаётган қонунлар қандай ишлаётганлигини, ҳужжалик юришти амалиётини бугунги кунда қандай қонунларга муҳтож эканлигини, сайловчилар қандай муаммоларга дуч келаётгани, уларни ҳал қилиш учун эса нималарга эътибор қаратиш лозимлигини янада аниқ ва пухта ўрганишга ёрдам беради. Демократиянинг, номигагина учрашувлар ўтказишдан қочиш, сайловчи манфаати ва қонунлар муқамаллигига хизмат қиладиган амалий ҳамда самарали мулоқотларга ўтиш даври келди.

Шунингдек, қўшма мажлисда Фуқаролик жамияти институтлари, жумладан фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларининг жамият ва давлат қурилиши тизимида ҳуқуқ ҳамда ваколатларини кенгайтиришга қаратилган қонунчиликни такомиллаштириш масаласи парламентимиз учун устувор йўналишлардан бири экани ҳам таъкидлаб ўтилди. Дарҳақиқат, маҳалла ҳеч бир давлатда биздагидек муқаммал кўринишга эга эмас. Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари дидил одимлаётган эканми, аввало, ўзини-ўзи бошқариш органларининг ваколатини янада кенгайтириш, ҳар бир фуқаро яхши-ёмон кундада бемалол ўзининг жонажон маҳалласига суяниши, унинг тартиб қоидаларига амал қилишига эришиш даркор. Зеро, фарзандларимизни миллий қадриятларимиз руҳида қамол топиши, қишлоқ ва маҳаллаларимизнинг гуллаб-яшаниши кўп жиҳатдан ушбу масканга ҳам бевосита боғлиқлигини эътибордан қочирмаслик зарур.

Бундан ташқари Президентимиз мажлисда оммавий ахборот воситаларининг жамиятдаги ролини кучайтириш - уларнинг сифатини, маҳорати ва таъсирчанлигини янада ошириш лозимлигига алоҳида эътибор қаратганликлари диққатга сазовордир. Миллий матбуотимиз-

зимлигини янада аниқ ва пухта ўрганишга ёрдам беради. Демократиянинг, номигагина учрашувлар ўтказишдан қочиш, сайловчи манфаати ва қонунлар муқамаллигига хизмат қиладиган амалий ҳамда самарали мулоқотларга ўтиш даври келди.

Шунингдек, қўшма мажлисда Фуқаролик жамияти институтлари, жумладан фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларининг жамият ва давлат қурилиши тизимида ҳуқуқ ҳамда ваколатларини кенгайтиришга қаратилган қонунчиликни такомиллаштириш масаласи парламентимиз учун устувор йўналишлардан бири экани ҳам таъкидлаб ўтилди. Дарҳақиқат, маҳалла ҳеч бир давлатда биздагидек муқаммал кўринишга эга эмас. Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари дидил одимлаётган эканми, аввало, ўзини-ўзи бошқариш органларининг ваколатини янада кенгайтириш, ҳар бир фуқаро яхши-ёмон кундада бемалол ўзининг жонажон маҳалласига суяниши, унинг тартиб қоидаларига амал қилишига эришиш даркор. Зеро, фарзандларимизни миллий қадриятларимиз руҳида қамол топиши, қишлоқ ва маҳаллаларимизнинг гуллаб-яшаниши кўп жиҳатдан ушбу масканга ҳам бевосита боғлиқлигини эътибордан қочирмаслик зарур.

Бундан ташқари Президентимиз мажлисда оммавий ахборот воситаларининг жамиятдаги ролини кучайтириш - уларнинг сифатини, маҳорати ва таъсирчанлигини янада ошириш лозимлигига алоҳида эътибор қаратганликлари диққатга сазовордир. Миллий матбуотимиз-

ни ривожланган давлатларнинг оммавий ахборот воситаларини эришган юксак даражада кўтариш, улардаги каби шарт-шароитлар яратиш учун соҳага тааллуқли қонунларни янада такомиллаштириш кераклиги эътироф этилди. Шунингдек, оммавий ахборот воситаларининг моддий-техник базасини замон талаблари даражасида мустақкамлаш, соҳа ходимларининг меҳнатини моддий ва маънавий рағбатлантиришга қаратилган меъёрий-ҳуқуқий механизмларни яратиш масалалари депутатлар эътиборига ҳавола этилди.

Мен оммавий ахборот воситаларини мамлакатимизнинг "қон томир"ларига ўхшатаман. Юртимизнинг қайси бурчадаги қандай янгилик, қандай ўзгаришлар бўлаётгани, дунёда қандай воқеа-ҳодисалар юз бераётгани ҳақида ҳам халқимизни улар хабардор қилади. Бундан кейин ҳам янада тезкор ахборотларга эга бўлиш учун биз депутатлар ҳам ушбу соҳа ривожига муносиб ҳисса қўишимиз лозим.

Қўнунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида парламент сифатли ва муқаммал қонунлар яратишда қандай иш олиб бориши, нималарга эътибор бериши борасида тўлиқ тасаввур берилди. Ҳеч шубҳасиз, Юртбошимизнинг қўшма мажлисида иштирок этиб, парламент аъзолари олдида қилган маърузалари биз депутатлар келгуси фаолиятимизга ўзининг ижобий таъсирини кўрсатади. Демократик, мақсадларимиз аниқ - уни амалга ошириш эса асосий вазифамиз бўлиб қолади.

♦ ДУПУТАТ МИНБАРИ

Депутатликка сайланиш бу халқимиз ишончига сазовор бўлиш билан биргалликда улкан масъулият ҳамдир. Айниқса, халқимиз тақдирига дахлдор, мамлакатимиз тараққиёти ва равнақида хизмат қиладиган қонунлар яратиш, мавжудларига давр талабларидан келиб чиққан ҳолда ўзгариши ва қўшимчалар киритиш ҳар бир депутатдан юксак салоҳият ва чуқур билим талаб этади.

Мавжуда РАДЖАБОВА,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Қўнунчилик палатаси депутати,
ЎзМТДП фракцияси аъзоси

Агар эътибор берган бўлсангиз «қонун ижодкорлиги» деган атама қўнунчилик ҳаётида тез-тез ишлатиладиган бўлди. Албатта, қонун қабул қилишда ҳар бир халқ, аввало, ўз миллий менталитети, турмуш тарзи, урф-одати ҳамда анъаналарини ҳам ҳисобга олган ҳолда уларни замон руҳи билан уйғунлаштириб узоқ йиллар эл-юртга хизмат қилишига интилади. Сифатли ва муқаммал қонунлар юз йиллар ўтса-да аҳамиятини, таъсир кучини йўқотмайди. Ақсинча, у келгуси авлодлар қорига ҳам ярайверсади.

Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қўнунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида «Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш - устувор мақсадимиздир» мавзусида маъруза қиларкан, парламентнинг янгит-

дан сайланган таркиби фаолияти билан боғлиқ масалаларга ўтишдан олдин Олий Мажлисининг ўз ваколатини тутатган ҳар иккала палата фаолиятини чуқур таҳлил қилди. Дарҳақиқат Юртбошимиз маърузасида таъкидланганидек, илк бор 2004 йилда шаклланган икки палатали парламентимизнинг фаолияти мамлакатимиз ва халқимиз ҳаётининг муҳим ўзгаришлар даврига тўғри келди. Шундай бўлсада ушбу даврда парламент томонидан юртимиз олдида турган устувор вазифаларни ҳал қилиш, ижтимоий-сиёсий, социал-иқтисодий изоҳотларни чуқурлаштиришда катта аҳамият касб этган 250 дан зиёд қонунлар қабул қилинди. Натижада иқтисодий изоҳотлар ривожини таъминлайдиган меъёрий-ҳуқуқий базалар яратилиб, аҳоли даромадлари ва халқ фаровонлигини узлуксиз ошириб бориш-

СУХБАТ

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши партия Дастурида белгиланган мақсад ва вазифаларни рўйбга чиқариш, ижтимоий-сиёсий жараёнларда фаол иштирок этиш, маҳаллий ҳокимият органлари билан ҳамкорликда иш олиб бориш, партиянинг халқ орасидаги мавқеини ошириш йўлида олиб бораётган амалий ишлари қўламини ва салмоғига кўра бошқа партия ташкилотлари орасида ўз нуфузига эга.

Илья ДИЛЬМАНОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

Айни пайтда ушбу ҳудудда 12036 нафар аъзони бирлашган 519 та бошланғич партия ташкилотининг фаолият юри-таётгани ҳам партия фаолларининг тинимсиз изланиши ва ташаббуслари самарасидир. ЎзМТДП Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Валижон Реимов билан суҳбатимиз ҳам бугунги кунда партия ташкилотидеги ўзгаришлар, ўтган йил натижалари ва жорий 2010 йилдаги режалар ҳақида бўлди.

Мамлакатимизда мавжуд сиёсий партиялар фаолиятининг асосий мақсади ҳуқуқий демократик жамият қуриш, халқимиз турмуш даражасини янада юксалтириш, юртимиз тинчлиги ва фаровонлигига йўналтирилган бўл ислохотларни ҳаётга татбиқ этишда фаол иштирок этиш эканлиги, жамиятимизда демократик жараёнларнинг босқичма-босқич ривожланиб бораётганлигини кўрсатади. Бугун мамлакатимизда барча соҳаларда олиб борилаётган улкан ислохотларда сиёсий институтларнинг ўрни ва роли қандай бўлмоқда, деган савол долзарб масалалардан бирига айланмоқда. Валижон Маматов суҳбатимизнинг аввалида ўзингиз раҳбарлик қилаётган партия ташкилоти фаолиятига ана шу нуқта назардан келиб чиқиб фикр билдирсангиз?

Шиддат билан ўзгариб бораётган ҳаётнинг ўзи ҳар биримиздан фаоллик, ташаббускорлик ва амалий ҳаракатни талаб этмоқда. Мухим сиёсий воқеаларга бойлиги билан тарихимиз саҳифаларидан мундоғи ўрин олган ўтган йилда ЎзМТДП Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши партияимиз дастурий мақсад ва гојларини изчил амалга ошириш, халқ орасида партия мавқеини мустаҳкамлаш, партия тарafdорлари ва сайловчилар ишончини қозонишга эришиш, фуқаролар билан мунтазам алоқани йўлга қўйиш ва бу борада самарали фаолият олиб бориш учун бор имкониятлардан фойдаланишга интилди. Шу ўринда давлатимиз раҳбари Ислам Каримов ташаббуси би-

лан қабул қилинган «Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация

қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида»ги Конституциявий Қонун сиёсий партиялар учун кенг имкониятлар ашигини очганлигини, шунинг баробарида масъулиятимизни ҳам оширганлигини алоҳида эътироф этиш жоиз.

Ўтган «Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили»да мамлакатимизда олиб борилаётган туб ислохотларнинг мазмун-моҳиятини халқимизга тушунтириш, ижтимоий-иқтисодий соҳаларда мавжуд муаммоларни таҳлил қилиш, уларнинг ечими бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқиш фаолиятимизнинг асосини ташкил этди. Партияимизнинг таянчи — кўйи бўғинлар фаолияти ҳам диққат марказида бўлди. Шу боис, бошланғич партия ташкилотига етакчиларни танлашда номзодларнинг партия гојларига содиқлиги, уларнинг електорат манфаатларини ҳимоя қила олишга қодирлиги, фаоллиги каби жиҳатлар талаб этмоқда. Мухим сиёсий воқеаларга бойлиги билан тарихимиз саҳифаларидан мундоғи ўрин олган ўтган йилда ЎзМТДП Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши партияимиз дастурий мақсад ва гојларини изчил амалга ошириш, халқ орасида партия мавқеини мустаҳкамлаш, партия тарafdорлари ва сайловчилар ишончини қозонишга эришиш, фуқаролар билан мунтазам алоқани йўлга қўйиш ва бу борада самарали фаолият олиб бориш учун бор имкониятлардан фойдаланишга интилди. Шу ўринда давлатимиз раҳбари Ислам Каримов ташаббуси би-

олиб, уни тизимли равишда давом эттириб келмоқда.

Ўтган бир йил давомида электротимиз ҳисобланган ҳунармандлар, олим узеиллар, ижодкорлар ва ёшлар иштирокида республика миқёсида ўз мазмун-моҳиятига кўра Ватан тараққиёти, халқ фаровонлиги каби умуммиллий гој атрофида одамларни бирлаштиришга йўналтирилган 300 га яқин турли сиёсий-маърифий тадбирлар ўтказилди.

Айни пайтда, депутатларимиз Президентимиз Фармони-га мувофиқ ташкил этилган «Хунарманд» уюшмаси билан ҳамкорлик самарадорлигини

Бугунги кун талаби

ФАОЛИЯТИМИЗГА ТАНҚИДИЙ ЁНДАШУВНИ ТАЛАБ ЭТМОҚДА, ДЕЙДИ ЎЗМТДП ҚОРАҚАЛПОГИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КЕНГАШИ ИЖРОИЯ ҚЎМИТАСИ РАИСИ ВАЛИЖОН РЕИМОВ

янада ошириш, уларни қўлаб-қувватлаш ишларига алоҳида эътибор қаратмоқда. Бирок, туман ва шаҳар кенгашларидаги айрим партия депутатлик гуруҳларимиз томонидан партия Дастури ижросини таъминлаш, мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланиш, електорат манфаатини ҳимоялашда янги инновацион усуллари жорий этиш, илгор гој эгалари, ижодкорлар ва иштирокчиларни қўлаб-қувватлаш ишларида сусткашликка йўл қўяётганлигини тан олишимиз керак.

Ўтган йили декабрь ойида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва маҳаллий кенгашларга бўлиб ўтган сайлов ташкилотимиз учун ҳам жиддий синов бўлди. Сайловолди жараёнларида депутатликка эл-юрт фаровонлиги учун жон қўйди оладиган, сиёсий жиҳатдан етук, одамлар ичида катта ҳурмат ва эътибор қозонган номзодларни кўрсатишда фаол ва самарали иш олиб борилди. Ўйлайманки, натижагарчи биз кутгандек бўлмасда, ёмон эмас. Жумладан, Олий Мажлис Қонунчилик палатасига 4 нафар, халқ депутатлари Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесига 22 нафар, шаҳар ва туман кенгашларига 73 нафар номзодларимиз депутат этиб сайланди. Аммо, бу имкониятдан ташкилотларимизнинг барчаси ҳам тўлиқ фойдалана олди, деб тақиллик йилларида жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизациялаш ҳамда ислох қилишга қаратилган кенг қўламли иш-лохотлари амалга оширишда ўз позициясини аниқ белгилаб

натижасидир.

Демак, юқорида таъкидланганидек, бугунги кун талаби ишга бошқача ёндашуви, яъни фаолиятимизни танқидий таҳлил этиб, атрофимиздаги сиёсий-ижтимоий, социал-иқтисодий жараёнлардаги ўзгаришларга монанд ҳаракат қилишимизни тақозо этмоқда. Бу борада, айниқса, жорий йил 27 январь кун бўлиб ўтган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги Президентимиз Ислам Каримовнинг «Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш — устувор мақсадимиздир» номли маъ-

рузасида жамият ҳаётининг деярли барча йўналишлари, жумладан, сиёсий партиялар фаолияти ҳам чуқур таҳлил қилиб берилди. Давлатимиз раҳбарининг умумий гаплардан амалий ишга ўтиш, камчилик ва нуқсонларни аниқлаш, уларни очик, ошқома ва амалий руҳда муҳокама қилишимиз зарурлиги ҳақидаги фикр ва мулоҳазалари вазифаларимизни янада жиддий масъулият билан бажаришга киришимизга даъват этди.

Эндиликда биз, сиёсий партияларга берилган имкониятлардан тўлалигича фойдаланган ҳолда уларнинг тараққиёти йўлида амалга оширилаётган барча ислохотларда фаол иштирок этишимиз лозим. Бунинг учун, аввало, партиядошларимиз масъулиятини янада ошириш, барча масалаларда ўз аниқ позициямизни белгилаб олиб, фаолиятимизни замон талаблари асосида кучайтиришимиз керак бўлади. Албатта, партия иши самарадорлиги кўп жиҳатдан партия ташкилотлари етакчилари ва фаолларига бевосита боғлиқ. Шу боис, жойларда партия етакчилари фаолиятини кўздан кечириб, ҳисоботларини тинглаб, кези келганда уларнинг ўрнига ишнинг кўзини билладиган, фидойи ва жонқур партиядошларимизни сайлашмиз. Шунингдек, фаолиятимизни бошқа хато-камчиликлар юзасидан ҳам жиддий қўриб чиқишимиз.

- Шу ўринда ташкилотнинг партия Дастури, сайловолди платформасида белгиланган вазифалар, «Баркамол авлод йили» Давлат дастурининг амал-

даги ижросини таъминлашга қаратилган йиллик иш режаси ҳақида ҳам тўхталсангиз?

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганнинг 17 йиллигига бағишланган тантанали маросимда Президентимиз томонидан жорий йил «Баркамол авлод йили» деб эълон қилинди. Шунга биноан, қабул қилинган Давлат дастурини амалга ошириш юзасидан ташкилотимизнинг вазифалари белгилаб олинди. Юртдошларимиз орзу-хавасларини рўйбга чиқариш, ёшларимизга ҳар томонлама шарт-шароитларни яратишга хизмат қиладиган ушбу Давлат дастурини амалга ошириш йўлида бор кучимизни сафарбар қилиб, муносиб ҳисса қўйиш ҳар биримизнинг вазифамиз ҳисобланади. Албатта, энг аввало, шуни тўғри англаш зарурки, юртимизда амалга оширилаётган таъмин-тарбия, соғлиқни сақлаш, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштириш, маданий-маърифий соҳаларни ривожлантириш, бир сўз билан айтганда, ҳаётимизнинг барча жабҳаларида амалга оширилаётган ўзгаришлар кўп жиҳатдан келажакимиз ҳисобланган ёш авлод қамолоти билан боғлиқдир. Йил дастурида белгиланган асосий вазифалар, жумладан, болалар спортини ривожлантириш, иқтидорли ва қобилиятли ёшларнинг ижодий ва интеллектуал салоҳиятини рўйбга чиқариш, ёш оилаларга ғамхўрлик қилиш чора-тадбирларини амалга ошириш, айниқса, узок қишлоқ жойларида яшайдиган ёшларнинг шарт-шароитларини яхшилаш иш режамизнинг таркибий қисми саналади. Шунингдек, мафкураравий, маънавий-маърифий тадбирлар орқали уларнинг сиёсий фаоллиги ва ҳуқуқий саводхонлигини ошириш мақсади ҳам борки, бунга ноънъанвий тадбирлар, учрашув ва давра суҳбатлари, ўқув-семинар ва кўрик-танловлар ўтказиш орқали эришамиз.

Шу ўринда яна бир муҳим масала, яъни халқимизнинг кўп минг йиллик тарихий, маданий мероси, анъана ва қадриятларини сақлаш ва уларни ёшлар онгига синдириш масаласига тўхталмоқчиман. Зеро, бу масалалар партияимиз Дастурида белгиланган асосий вазифалардан биридир. Миллий бойлигимиз саналган анъана ва қадриятлар, улуг аждодларимизнинг бой меросини чуқур ўрганиш, айниқса, ёшларимиз қалбида халқимиз ўтмиши ва келажакдан гурурларини тўғусини уйғотиш каби эзгу ишлар аҳамияти ва муҳимлиги вақт ва замон шиддат билан ривожлангани сари ортиб бораверади.

ТАДБИР

ЎзМТДП Тошкент шаҳар кенгаши ва ФЖУИ шаҳар минтақавий ахборот-таҳлил маркази ҳамкорлигида «Баркамол авлод йили» Давлат дастурининг ижросини таъминлашга қаратилган «Баркамол авлоднинг тарбиялашда аёлларнинг роли» мавзусида семинар бўлиб ўтди. Интерфаол усулда ташкил этилган мазкур семинарда ЎзМТДП шаҳар кенгаши «Аёллар қаноти», «Ёшлар қаноти» аъзолари, партия фаоллари ва марказ ходимлари иштирок этдилар.

Баркамол авлоднинг тарбиялашда аёлларнинг роли

Абдор УМАРҚУЛОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

Дастлаб тадбир қатнашчилари уч гуруҳга бўлинди. Шундан сўнг ҳар бир жамоа йил дастуридан келиб чиқиб партиянинг «Аёллар қаноти» ва «Ёшлар қаноти» ташкилотларининг йиллик иш режасини ишлаб чиқиди. Унда «Оловқалб аёллар», «Баркамоллик сари» ва «Истиқболли ёшлар» деб номланган иштирокчи гуруҳлар берилган йигирма дақиқалик мўддат ичида қишлоқ ҳамда шаҳарларда хотин-қизлар ва ёшлар ўртасида йил давомида амалга оширилиши лозим бўлган ишларни акс эттиришди. Шу билан бирга, режа лойиҳасига жойларда ёшлар ҳаёти билан боғлиқ муаммоларни бартараф этиш йўллари бўйича ўз тақлиф ва мулоҳазаларини киритдилар.

Биз кўпроқ эътиборимизни қишлоқ жойлардаги аёлларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини оширишга қаратдик, — дейди тузилган йиллик иш режани изохларкан «Оловқалб аёллар» жамоаси аъзоси Марғуба Хонтураева, — бунинг учун, энг аввало чекка ҳудудларда яшайдиган хотин-қизлар орасига чуқур кириб бориш, уларнинг тиббий, сиёсий, ҳуқуқий онгини оширишга қаратилган интерфаол семинарлар ташкил қилишни биринчи ўринга олиб чиқдик. Сабаби қомил шахсни воёга етказишда онанинг ўрни беқиёс. Шунинг учун аёллар доимо илгор фикрлашлари, замон билан ҳамнафас, ҳамқадам бўлишлари даркор.

М.Хонтураева сўзини давом эттираркан, мазкур тадбирнинг ўзи ҳам аёлларнинг ички имкониятларини ишга солишга ундаб, касаначиликка асосланган ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, шу билан бирга ҳаётда ўз ўринларини топишда маънан қўлаб-қувватлашни таъкидлади.

Шунингдек, «Истиқболли ёшлар» гуруҳи иш режасига кўра маҳаллаларда спорт тўғрақлари очиш, барча ёшлар эҳтиёжини қамраб оладиган миллий порталлар яратиш ҳамда уларни қасбга йўналтирадиган турли ўқув-семинарларни кўпайтириш, шунинг билан бирга «Ёшлар қаноти» қошида ҳар хил йўналишдаги клублар ишини йўлга қўйиш ЎзМТДПнинг ёшлар сиёсатига оид фаолиятида муҳим аҳамиятга эгаллиги айтиб ўтилди.

Таъкидлаш жоизки, жонли тарзда ташкил қилинган бундай семинарлар партияимиз бўғинларининг янада самарали фаолият олиб боришда ҳисса қўшади.

Тадбир сўнггида партия сағига янги қабул қилинган аъзоларга гувоҳномалар тантанали равишда топширилди.

ТАРҒИБОТ

Одам савдосига қарши кураш

ЎзМТДП Тошкент вилоят кенгаши вилоят ИИБ билан ҳамкорликда Уртачирчиқ туманидаги Қумовул ҚФЙда «Одам савдосига қарши кураш» мавзусида давра суҳбати ўтказди.

Сир эмаски, одам савдоси дунё ахли олдида турган трансмиллий муаммолардан бирига айланиб улгурди. БМТ маълумотларига қараганда, йилга 3 миллионга яқин киши ҳамда жиният қурбонига айланмоқда. Оқибатда уларнинг инсоний шаъни, кадр-қиммати топталиб, шахсий дахлсизлиги ва эркинлигига путур етказилмоқда. Шунингдек, улардан мажбурий меҳнат, донорлик, фотхисабозлик каби турли мақсадларда фойдаланилмоқда.

Тадбирда сўзга чиққанлар одам савдоси оқибатлари ва унинг олдини олиш бўйича мамлакатимизда қилинаётган ишлар хусусида тўхталиб ўтидилар. Маърузалар чоғида ушбу жиниятга қарши курашда нафақат ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари, балки кенг жамоатчилик ҳам фаол иштирок этиши кераклиги бот-бот таъкидланди.

Давра суҳбати сўнггида амалга оширилаётган ишлар қўламини янада кенгайтиришга келишиб олинди.

ФАОЛИЯТ

ЎзМТДП Бухоро вилоят кенгашининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда партия аъзолари сонини ошириш, тадбирлар ўтказиш ҳамда тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришда вилоят тарқибига кирувчи туман ва шаҳар партия ташкилотлари йўл қўйётган хато ва камчиликлар чуқур таҳлил этилди.

Йиғилиш танқидий руҳда ўтди

Маннон ОТАБОЙ,
«Milliy tiklanish» мухбири

Жорий йил январь ойи бошларида партия аъзолари сони вилоятда 7129 нафар бўлган бўлса, февраль охирига келиб улар сони 7639 нафарга етди. Йиғилишда таъкидланганидек, қисқа вақт ичида партия аъзолари сонини оширишга эришилган бўлса-да, бундай ўшиш Олот, Когон ва Ёғдудов туманлари ҳамда Бухоро ва Когон шаҳар партия ташкилотларида кузатилмади. Шунингдек, йиғилишда юзак тадбирлар ўтказишдаги қишлоқ, уларнинг сифат ва мазмунига, халқчилигига эътибор қаратиш масалалари муҳокама этилди. Хусусан, қайд этилганидек, партиянинг «Аёллар қаноти» тадбирлари ҳамма туманларда ҳам самарали ўтапти, деб бўлмади. Айниқса, Ромитан, Бухоро, Қорақўл туманлари ва Бухоро шаҳар партия ташкилотлари «Аёллар қаноти» фаолиятини тубдан ўзгартиришга зарурат бор.

Йиғилишда партия мавқеини халқимиз орасида янада мустаҳкамлаш, унинг Дастурини ҳаётга фаол татбиқ этиш одамларга яқин бўлиш ва ташаббускорлик билан фаолият олиб боришга боғлиқ эканлиги алоҳида таъкидланди.

ЎЗ-ЎЗИНИ ТАНҚИД

Юртимизда сиёсий партияларнинг жамият ҳаётидаги роли янада ошиб, уларнинг фаолиятига эътибор тобора кучайиб бормоқда.

ЎЗМТДП ташкилотлари

ЮРТБОШИМИЗНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИС ПАЛАТАЛАРИ ҚЎШМА МАЖЛИСИДАГИ МАЪРУЗАСИДАН КЕЛИБ ЧИҚИБ ЎЗ ФАОЛИЯТЛАРИНИ ЧУҚУР ТАҲЛИЛ ЭТМОҚДА

Анорбой НОРКУЛОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси ҳам жамиятда ўз нуфузи ва ижтимоий қатламини мустаҳкамлашга интилмоқда. Бу борада давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган «Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида»ги Конституциявий Қонун асосий омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Мамлакатимиз Президенти Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисида қилган маърузасида ҳам бу борада кенг тўхталди, жумладан, сиё-

сий партиялар ўз електоратини ўйлантираётган социал-иқтисодий муаммоларни янада чуқурроқ ўрганиш ва уларни ҳал этиш бўйича зарур чораларни кўришга диққат-эътибор қаратиши лозимлигини таъкидлади. Айни пайтда партиядошларимиз давлатимиз раҳбарининг маърузасидан келиб чиққан ҳолда ўз фаолиятларига танқидий жиҳатдан ёндашмоқда.

ЎзМТДП Сирдарё вилоят кенгаши тарқибидан 3 та шаҳар, 8 та туман, 326 та бошланғич партия ташкилотлари фаолият кўрсатмоқда. Партия дастурий гојларини кенг омма онгига сингдириш ва ҳаётга татбиқ этиш мақсадида вилоят кенгаши томонидан турли мавзуларда кўплаб тадбирлар ўтказилляпти. Айниқса, университет, коллеж ва ўрта умумтаълим муассасала-

рида таниқли ижодкорлар, шоир ва ёзувчилар, санъат намояндалари билан ўтаётган учрашувлар, давра суҳбатлари ёшларда ўзига ҳос қизиқувчи уйғотмоқда. 2009 йил ва жорий йилнинг ўтган даври мобайнида 520 дан ортиқ мавзу ва йўналишларда тадбирлар ташкил этилди. Сирдарё тумани, Гулистон, Янгиер шаҳри марказий ўйингоҳларида «Ҳеч кимга бермаймиз, сени Ўзбекистон!», «Она Ватаним мадҳ этимиз», «Ёшлар — юрт келажиги» шиори остидаги катта хайрия концертидан тушган маблағлар ҳисобидан кам таъминланган эҳтиёжманд оилаларга хомийлик ёрдамлари кўрсатилди. Аммо вилоятда партия Дастури ва гојларини ҳаётга муваффақиятли татбиқ этаётган фаол партия ташкилотлари билан бирга ўз вазифасига масъулиятсизлик билан ёндашаётган ташкилотлар ҳам йўқ эмас. Хусусан, Ширин шаҳар кенгаши томонидан 2009 йил давомида бармоқ билан санарли тадбирлар ўтказилган. Шаҳарда 9 та бошланғич партия ташкилоти фаолият кўрсатади ва улар 174 нафар аъзони бирлаштирган. Партиянинг асосий таянч бўғини бўлиш БПТлар фаолиятини жонлантириш, улар билан изчил алоқани йўлга қўйиш борасида мавжуд камчиликлар таъсири, айниқса аъзолар сонини ошириш, ҳудудда партия нуфузини мустаҳкамлаш ишларида намоён бўлмоқда.

ЎзМТДП Ховос, Сардоба, Сайхунбод туман кенгашлари фаолиятида ҳам партиянинг кенг омма орасида танилишида хизмат қиладиган муҳим омил — маънавий-маърифий, ижтимоий-сиёсий, ҳуқуқий мавзуларга бағишланган тадбирлар, анжуманлар, давра суҳбатлари ўтказиш ва унда ноънъанвий, интерфаол усуллардан кенг фойдаланиш эътибордан четда қолаётганлигини кузатиш мумкин.

ИЖТимоий-СИЁСИЙ ҲАЁТ

САНА

Ўзбекистон ва БМТ:

Истиқболли ҳамкорлик йўлида

(Давоми.
Боши 1-бетда)

XXI асрда инсоният олдидаги тинчликни сақлаш, терроризмга қарши кураш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, атроф-муҳитни муҳофаза этиш каби бир қатор умумбашарий муаммоларни ҳал қилишда халқаро ташкилотнинг алоҳида ўрни бор. БМТ XXI асрда унча устувор йўналиш: қаш-шоқликка барҳам бериш, ер юзиде кечаётган турли низоларни тўхатиш, демократияни янада жадаллаштиришга асосий эътиборни қаратмоқда.

Ўтган йиллар мобайнида БМТ дунёдаги энг йирик халқаро ташкилотга айланиб, ҳозирда у ўз сафида жаҳоннинг 190 дан ортиқ давлатини бирлаштириб, салкам

Бош Ассамблеясининг 48-сессиясида Юртбошимиз барча мураккаб жиҳатларни таъкидлаган ҳолда жаҳон ҳамжамияти эътиборини мазкур муаммога қаратди. БМТ Бош Ассамблеясининг 1995 йили бўлиб ўтган 50-сессиясида Ўзбекистон Президентини қатор амалий тақлифларни, жумладан, Афғонистонда бир-бири билан қарама-қарши курашаётган томонларга қурол-яроғ етказиб беришнинг қатъиян таъқиқлаш зарурлиги тақлифини илгари сурди. 1997 йили Президентимиз олти мамлакат, яъни Афғонистон билан бевосита қўшни бўлган мамлакатлар, шунингдек, АҚШ ва Россия давлатлари иштирокида мулоқот гуруҳини тузиш ташаббуси билан чиқди. Би-

лат ўртасида ядро қуролидан ҳоли ҳудуд яратиш тўғрисидаги минтақавий битимни тайёрлаш ва имзолашга қаратилгандир. Президент Ислам Каримов ушбу ташаббусни БМТ Бош Ассамблеясининг 48-сессиясида илгари сурган эди.

Ўзбекистоннинг ядро қуролидан ҳоли ҳудуд тўғрисидаги ташаббусини қўллаб-қувватлаётган БМТ Бош Ассамблеяси унча резолюция қабул қилди, 2000 йилги ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги Шартнома бўйича Обзор конференцияси ҳужжатларида Марказий Осиё давлатлари Марказий Осиё ядро қуролидан ҳоли ҳудуд тўғрисидаги шартнома лойиҳасини ишлаб чиқишгани ва бу маъқуллангани олдинга ташлангани аҳамиятли қадам эканлиги қайд этилади.

Ҳозирги кунда БМТ Ўзбекистонда ўндан ортиқ йўналишда фаолият олиб бормоқда. 1993-2009 йиллар ичида мазкур халқаро ташкилотнинг бевосита ташаббуси ва иштирокида бир қанча халқаро дастурлар ишлаб чиқилди. Ўзбекистон Республикасидаги БМТ ваколатхонаси таркибида БМТнинг тараққиёт дастури, Болалар жамғармаси, Саноат тараққиёти дастури, Наркотикларни назорат қилиш бўйича дастур, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти, Аҳолишунослик жамғармаси сингари иxtисослашган муассасалар дастурлари фаолият кўрсатмоқда.

Мамлакатимизнинг айниқса, БМТнинг Болалар жамғармаси ва унинг таълим, фан ва маданият масалалари бўйича ташкилоти (ЮНЕСКО) билан алоқалар кўлами кенгаймоқда. Хусусан, БМТнинг таълим, фан ва маданият масалалари бўйича ташкилоти (ЮНЕСКО) - Ўзбекистон маданият ҳаётида юз бераётган жараёнларнинг фаол аъзоси. «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали, қадимий шаҳарларимиз ва буюқ аҳдқодларимизнинг юбилей тадбирлари бу халқаро ташкилот билан ҳамкорликда ўтказилади.

БМТ Бош Ассамблеясининг 2000 йил сентябрь ойида ўтган «Мингйиллик саммити»да давлатимиз раҳбари жаҳон ҳамжамияти эътиборини яна бир бор

Мамлакатимиз БМТ ва унинг иxtисослашган муассасалари билан турли йўналишларда самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда. Бунда давлатимиз раҳбари Ислам Каримовнинг халқаро интеграцияни кучайтириш, барқарорликни мустаҳкамлаш ва давлатлараро ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган ҳамда тинчлик-парварликка асосланган изчил сиёсати муҳим омил бўлмоқда.

олтмиш беш йиллик тарихи давомида халқаро иқтисодий ва ижтимоий ҳамкорликнинг қатор муаммоларини ҳал этишга салмоқли ҳисса қўшиб келмоқда. Тинчликни ўрнатиш, ҳарбий можароларнинг олдини олиш, ривожланиётган мамлакатларга иқтисодий ёрдам кўрсатиш, табиий офатлардан шикаст топган давлатларга қўмаклашиш, жаҳон маданиятини ривожлантириш каби хайрли ишлар шулар жумласидан.

Мамлакатимиз БМТ ва унинг иxtисослашган муассасалари билан турли йўналишларда самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда. Бунда давлатимиз раҳбари Ислам Каримовнинг халқаро интеграцияни кучайтириш, барқарорликни мустаҳкамлаш ва давлатлараро ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган ҳамда тинчликпарварликка асосланган изчил сиёсати муҳим омил бўлмоқда.

Ўзбекистон Марказий Осиёда тинчликка даҳл қиладиган, умумбашарий барқарорликка путур етказадиган трансмиллий хавф-хатарларни бартараф этиш ва таъсир кучини кесиб ташлаш учун халқаро ташкилотлар, энг аввало, БМТ ролини фаоллаштиришни ёқлаб чиқди.

Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислам Каримовнинг БМТ шафёлигида терроризмга қарши кураш бўйича Халқаро Марказ тузиш, Афғонистонда тинчлик жараёнларини фаоллаштириш, ядро қуролидан ҳоли бўлган Марказий Осиё ҳудудини барпо этиш ва бошқа қўллаб-таъбиб ва тақлифлари биргина мақсадни кўзлаб илгари сурди. Бу мақсад тинчлик, барқарорлик, миллатлараро тотувлик, минтақа давлатлари ва халқлари ўртасида анъанавий дўстлик ҳамда ўзаро бир-бирини тушунишни таъминлашдир.

Қўшни Афғонистонда ўттиз йилдан бери давом этаётган қарама-қаршиликни бартараф этиш йўлларини излаш юзасидан Ўзбекистон билдирган тақлифлар низоҳатда аҳамиятлйдир.

Афғон муаммоси нафақат ушбу мамлакат ёки унга қўшни давлатларнинг, балки бутун дунё ҳамжамиятининг муаммоси бўлиб қолди. Давлатимиз раҳбари ўз чиқишларидан бирида қайд этганидек, «Афғонистон, ифодали қилиб айтганда, нафақат минтақа микросида, балки бутун халқаро хавфсизлик тизимидаги «бикфорд иглига айланиб қолди». Афғонистондаги вазиятнинг мураккаб ва бошқарувдан четдалиги тўғридан-тўғри халқаро терроризм ва экстремизм, гиёҳванд моддалар ва қурол-яроғ тарқатиш, ўзига энг янгли шакллари сингдириб бораётган ислом радикаллашуви жараёнлари билан боғлиқдир.

Жаҳон ҳамжамияти Афғонистондан келувчи хатарлар хавфини бутун буй-баста билан қўрмаган, уларни тўла тушуниб етмаган кезларийек, 1993 йили БМТ

роз муддат ўтгач бу ташаббус ҳаётга ўз тадбиғини топди — «6+2» гуруҳи ташкил этилди. Ўзбекистоннинг ёрқин хизмати ифодаси ўлароқ, БМТ Хавфсизлик Кенгаши томонидан Афғонистон бўйича қатор махсус резолюциялар қабул қилинди. Давлатимиз раҳбарининг НАТО/СЕАП ташкилотининг Бухарестда ўтган саммитида эса БМТ кўмағида Афғонистонда тинчлик ва барқарорликка эришиш бўйича «6+2» гуруҳи доирасида олиб борилган музокара жараёни НАТО иштирокида «6+3» шаклида қайта тиклаш ташаббуси ва афғон муаммосини фақат ҳарбий йўл билан ечиб бўлмаслигини биринчи бўлиб илгари сурганлиги дунё жамотчилиги томонидан қизгин кутиб олиниб, қўллаб-қувватланган эди.

Президентимиз Ислам Каримовнинг бундан бир неча йил муқаддам БМТ минбаридан

«2006 йилнинг сентябрида эса Марказий Осиё давлатлари вакиллари Қозғистоннинг Семипалатинск шаҳрида «Марказий Осиёда ядро қуролидан ҳоли ҳудуд барпо этиш тўғрисида»ги шартномани имзолайдилар. Ўзбекистон раҳбари гоёсининг амалий натижаси бўлган бу шартнома минтақамизда тинчликни мустаҳкамлаш ва оммавий қирғин қуроллари тарқалишининг олдини олиш, пировардида дунёда ялпи ядровий хавфсизликни таъминлаш йўлидаги гоёт муҳим қадам бўлди.

туриб Афғонистонга қурол-яроғ киритилишига эмбарго қўйиш зарурлиги тўғрисидаги тақлифни дастлаб эҳтиёткорлик билан қабул қилинди. Бироқ «6+2» гуруҳининг фаолияти, Ўзбекистон раҳбариятининг қатъийлиги халқаро ҳамжамиятининг мазкур масалага нисбатан муносабатига ижобий таъсир қилди. 2001 йилнинг июлида БМТ Хавфсизлик Кенгаши ўзининг махсус резолюциясида барча мамлакатлардан Афғонистонга қурол, ўқ-дор, аслаҳа ва ҳарбий техника киритилишига бевосита ёки билвосита тўқсинлик кўрсатишни талаб қилди.

Ўзбекистон афғон муаммосини ҳарбий куч ишлатиш йўли билан бартараф этиб бўлмаслиги, жафокаш Афғонистон замининда тинчлик ва хотиржамликка фақат сиёсий воситалар, мулоқотлар йўли билан эришиш мумкинлигидан келиб чиқиб, ўз муносабатини билдирди. Афғон муаммосини ҳал этишнинг аниқ-равшан ягона йўли ушбу мамлакатда тинчлик жараёнини бошлаш учун дунё ҳамжамиятининг қўмак беришидир. Ўзбекистон тинч ва барқарор Афғонистон билан халқаро ҳуқуқнинг қабул қилинган умумий меъёр ва таъминлиги асосида яхши қўшничилик муносабатларини куришга тайёрдир.

Мустақил Ўзбекистоннинг эътибори кейинги йилларда Марказий Осиёдаги бешта дав-

лат муаммосига қаратди. Унда экологик хавфсизлик соҳасидаги халқаро ҳамкорликни қўллаб-қувватлаш, ушбу хайрли ишларга халқаро ташкилот ва донор мамлакатлардан молиявий воситалар жалб этиш мақсадида БМТнинг Атроф-муҳит муҳофазаси бўйича халқаро дастури ҳузурида Орол ва Оролбўйи муаммолари кенгашини тузиш тақлиф қилинди.

2006 йилнинг сентябрида эса Марказий Осиё давлатлари вакиллари Қозғистоннинг Семипалатинск шаҳрида «Марказий Осиёда ядро қуролидан ҳоли ҳудуд барпо этиш тўғрисида»ги шартномани имзолайдилар. Ўзбекистон раҳбари гоёсининг амалий натижаси бўлган бу шартнома минтақамизда тинчликни мустаҳкамлаш ва оммавий қирғин қуроллари тарқалишининг олдини олиш, пировардида дунёда ялпи ядровий хавфсизликни таъминлаш йўлидаги гоёт муҳим қадам бўлди.

Ўзбекистон Республикаси БМТнинг фаолият йўлини ҳамиласи қўллаб-қувватлаб, унинг тинчликпарварлик ва ҳамкорлик салоҳиятини ошириш учун янада фаоллик кўрсатишни шубҳасиз.

Омонулла МУҲАММАДЖОНОВ, Тошкент Давлат юридик институти кафедра мудири, юридик фанлари доктори

МУАММО, ТАҲЛИЛ, ЕЧИМ

(Давоми.
Боши 1-бетда)

Қўғирчоқлар

БОЛАЛАРНИНГ ДЎСТИ, ҲАМРОҲИ, ФИКРДОШИ

Ҳали онги шаклланиб улгурмаган болакайга атрофдаги ҳар бир нарсани қизик, айниқса, қўғирчоқнинг таъсири катта. Демак, фарзандларимиз қўғирчоқлардан биз ўйлагандан кўра кўп нарсани ўрганишлари мумкин. Боланинг эътиборини қозониш, қизиқлигини уйғотиш учун қўғирчоқ ва ўйинчоқлар ёрқин рангларда тайёрланади. Натижада ундаги юз-кўз, кийим ҳам бола хотирасида сақланиб қолади.

ЎЙИНЧОҚ ТОШГА ЎЙИЛГАН НАҚШДЕК

Тарбияшуносликда ўйин боланинг етакчи фаолияти экани исботланган. Азалдан ўйинчоқларнинг тарбиявий аҳамияти, уларга қўйилган талаблар педагог, олимлар, тиббиёт ходимлари, руҳшунослар томонидан илмий тарзда ўрганилган, тадқиқот ишлари олиб борилган ва ишлаб чиқариш учун тавсиялар берилган. Ўйинчоқлар гоёвий йўналиштирилган, болаларда яхши кайфият уйғота оладиган, уларнинг ҳар томонлама баркамол ривожланишига хизмат қиладиган, қолаверса, гигиеник талабларга жавоб берадиган бўлиши керак.

Президентимизнинг «Юксак маънавият — энгилмас куч» китобида: «...Ҳар қайси гўдак илк бора оламини ўз атрофидаги ашё ва буюмлар, жумладан ўйинчоқлар орқали англашни инобатга оладиган бўлсак, уларнинг инсон тарбиясидаги ўрни беқиёс экани аён бўлади. Ўйинчоқлар образи боланин мурғак тасавурига бамисоли тошга ўйилган нақшдек муҳрланиб, унинг онгида бир умр сақланиб қолади. Гўдакнинг улғайиб, касб танлаши, келажакда қандай йўлдан бориши, ўзининг ҳаёт тарзини қандай ахлоқий-маънавий асосларга қуриши ҳам, ҳеч шубҳасиз, унинг болаликда қандай ўйинчоқлар билан ошно бўлиб ўсгани билан белгиланади», деб таъкидланади. Дарҳақиқат, ўйинчоқ нафақат болани овутириш, балки жисмоний ва маънавий камолоти, асаб фаолияти, тафаккурининг шаклланишига ҳам хизмат қилади. Мутахассисларнинг фикрича, ўйинчоқларнинг нафислиги, тоза маҳсулотдан тайёрланганлиги, маънавий жиҳатларига алоҳида эътибор қаратиш даркор. Қолаверса, ўйинчоқларни ҳар бир ота-она фарзандининг ёшани инобатга олган ҳолда танлаши лозим. Одатда, бир ёшгача бўлган чақалоқларга овозли, мусиқали ўйинчоқлар — шикидоқ, калейдоскоп, гўдакни юришга ундайдиган копток, шар, меҳнатга йўналиштириш учун челақ, идиш-товоқлар, меҳнат қуроллари, беозор техник асбоб-ускуналар тавсия этилади. Бола улғайгани сари мураккаброқ, ақлни чарқлайдиган бошқотирма шаклидаги ўйинчоқлар берилса мақсадга мувофиқдир. Шифокорларнинг фикрича, ўйинчоқ танлашда унинг сифати, бола соғлиғига хавф тугдирмайдиган материалдан тайёрланганлигини инобатга олишни тақозо қилади. Чунки, айрим маҳсулотлар таркибида соғлиқ учун зарарли элементлар ҳам мавжуд.

Бу борада Республика Маънавият тарғибот маркази етакчи мутахассиси **Дилфуза АБДУЛЛАЕВА** шундай дейди: «Бугунги кунда бизни фарзандларимиз кўпроқ қандай ўйинчоқлар уйнаётгани қизиқтиради. Афсуски, айни пайтда менталитетимизга ёт, болаларнинг маънавий камолотига салбий таъсир кўрсатувчи хорижда ишлаб чиқарилаётган ўйинчоқлар пештахталари тўлдириб турибди. Улардан қизалоқларнинг «овуңчоғи»га айланган «Барби», «Братс», «Bonn», «Sammi», «Beautiful girl», «Nighter Nite» ва «Sweet» номли ойна, тароқ, пардоз-андоз буюмлари жамланган қўғирчоқлар уларга нима беради, деб ўйлайсиз? Масалан, «Sweet» номли жамлангани кўлга олган қизалоқ бевосита ўзини балоғатга етгандек ҳис қилади, ойнасига қараб юз-кўзини бўйай бошлайди. Бунинг салбий оқибатлари эса энг аввало дунёқарашда акс эта бошлайди.

Маълумки, қизалоқда ёшлигиданоқ оналик инстинкти уйғонади. У қўғирчоқни чақалоқ, деб қабул қилади. Бағрига босиб аллайди, эркалаб кийимчаларини алмаштиради, қизиқиб либослар ҳам тикиди. Онасига тақлид қилиб қўғирчоқнинг тергайди, дилдан сўхбатлашади. Энди тасаввур қилиб кўринг, пардоз-андозни меъёридан оширган, сочлари ёйиқ «холани» қизалоқ қандай

аллаласин? Унга нималарни ўргатади? Аксинча, «камолга етиб бўлган» қўғирчоқ қизалоқни бошқармайдими? Унга енгил-елпи ҳаётга ҳавас, ўзини бошқалардан устун қўйиш, таннозлик сингари ахлоқ-одоғга зид сифатлардан дарс бермайдими? Қизалоқнинг мурғак онгида миллий қадриятларга бўлган ҳурмат ўрнини бевосита қадриятсизликка тақлид эгаллаши аниқ, «Гўзал қиз», «Мисс Россия» ва «Аня модница» сингари махсус қороздан тайёрланган қўғирчоқлар ҳақида ҳам шу фикрларни айтиш мумкин.

Энди ўғил болалар учун тавсия этилаётган ўйинчоқларга тўхталасан. «Combat mission» «Super weapon», «Air super gun», «Mightiness» каби жанговор қуроллар, «Леро робот», «Комбат», «Трансформер», «Супер робот» каби жанговор хусусиятга эга робот ўйинчоқлар, «Batman», «Spiderman», «Shrek» каби фильм ва мультфильм қаҳрамонларининг қўғирчоқ ва ўйинчоқ шакллари, қўрқинчи никоблар сингари жангариликни тарғиб этувчи ўйинчоқлар рўйхатини узоқ давом эттириш мумкин. Бу турдаги ўйинчоқлар табиатан қизиқувчан болаларнинг ўзига ром қилади ва уларни ўйнаш жараёнида бир-бирига қилич, милтиқ ўқталган, ҳароҳнинг жажжи қўлчаларига кишан солган «жангчи»нинг онгида урушга ишқибозлик, қасос каби ёввойи ҳислар улғаймайди, деб ким қафолат беради?

Юқорида қайд қилинган қўғирчоқлар 16-17 ёшдаги ясашиб, бўйниб дискотекага йўл олган ўсмир қизни намоён қилади. Шунингдек, қўғирчоқлар энгидида кийимларининг ўта очик ва жалб қилувчи усулда тикилгани катта ёшдагиларни ҳам ўзига тортиши билан бир қаторда кишида бойлик ва ҳашаматли ҳаётга ҳирс уйғотади. Башанг кийинган аёл қиёфасидаги қўғирчоқ, унинг яшайдиган икки қаватли уйи, пардоз анжомлари, устки ва ички кийимлари акс эттирилган кийимларнинг аксарияти ярим яланғоч кийинишни тарғиб қилади.

ЕТТИ ЁШГАЧА

Бизнинг қаҳрамонимиз Эъзозахон боғчага боради. У қўғирчоқни севиб ўйнайди. Эъзозага қўғирчоқнинг бошидаги қизил шалпаси ва қизил қўйлагига ёқади. Ўртоғи Маликага эса қўғирчоқ юзидида пардоз ва унинг хилма-хил қўйлақлари, тароқ, ойна олиб қўйилган сумкаси кўпроқ қизиқарли. Муродбек эса ўйинчоқлари ичида «ширинтой Шрек», доворак «Ўргимчак одам»ни ёқтириб ўйнай экан. Буларни кўриб мен ҳам болаликка қайтдим. Онам қўғирчоғим Анораҳоннинг кўз-қоши, лаби, бурни ҳамда сочини иппакдан тикиб берганди. Уларга қўйлақчалар тикиб берадим.

Мутахассисларнинг фикрича, бола ҳаётдаги тарбияни етти ёшгача кўп ва тезроқ қабул қилади. Унинг нималарга қизиқиши, қандай касбни танлаши характеридаги салбий ёки ижобий хусусиятларнинг шаклланиши ўйинчоқлар билан ўйнаш жараёнида пайдо бўлар экан. Масалан, ота-она ҳали 3-4 ёшли кичкинтойининг келажакда шифокор бўлишини хоҳлашса, миттивойга байрамлар ва туғилган кунда оқ халатли, тиббий асбоб-анжомлари бор шифо-

Мутахассисларнинг фикрича...

● Магазинларда болаларга мос ўйинчоқларни танлашда ота-оналарга тавсиялар берувчи ходимлар — психолог-педагоглар фаолият кўрсатиши мақсадга мувофиқ.

● Болалар ривожланишига салбий таъсир этувчи ўйинчоқлар импортини чеклаш лозим. Бунда хориждан келтирилган салбий хислатлардаги ва менталитетимизга раҳна солаётган қўғирчоқ ва ўйинчоқларнинг кириб келиши олдини олишнинг асосий йўлларида бири — ўз миллий менталитетимизга мос бўлган «Алпомиш», «Гўрўғли», «Қачал полвон», «Бичихон», «Шум бола», «Меш полвон» каби асар қаҳрамонлари сифати ва моҳияти жиҳатидан рақобатдош ва таннархи арзон ўйинчоқ ва қўғирчоқларни ишлаб чиқаришдир.

● Чет элнинг даҳшатли қуроллар тутган аскарчалари ўрнига, ўзига хос қийнган миллий армиямиз аскарларини унвонлар кетма-кетлигида акс эттириш боланинг ҳарбий билимини оширишга, миллий армиямиз тўғрисида маълум бир тушунчага эга бўлишга ёрдам беради.

кор қўғирчоқни совға қилишлари мақсадга мувофиқ экан.

«ЗУМРАДХОН»НИ ИЗЛАБ...

Ота-она фарзандини қандай ўйинчоқ билан сийлашни истайди? Балки, уларнинг ўзлари чет эл руҳидаги қўғирчоқларни олиб бераётгандирлар. Уч нафар фарзанднинг онаси **Раъно МУҲАММАДАЛИЕВА** бу борада шундай фикрда:

«Катта фарзандим 7 ёшда. Ўғил бола-да, турли хил машиналар, от, қилич, копток каби ўйинчоқлар олиб бердик. Ҳозир анча улғайиб қолгани учун унга ақлни чарқлайдиган йиғма конструкциялар харид қиламан. Қизим Азиза 4 ёшда. Унга «Барби» қўғирчоқларини олиб бераман(!). Яқинда боғчасида миллий қўғирчоқларимиздан Зумрадхонни ўйнаган экан. Унда қўғирчоқдан олиб берасиз, деб туриб олди. Аммо «Зумрадхон»ни қидириб, икки-уч ўйинчоқ дўконига бордим, лекин миллий қўғирчоқларимизни топа олмадим. Боғча опасидан сўрасам, фақат бюртма асосида олиб келиш мумкинлигини айтди.

Азиз МУРОДОВ, иқтисодчи:

«Фарзандимга ўйинчоқ танлашда унинг сифати, қандай матоддан тайёрлангани ва қайси давлатда ишлаб чиқарилганига эътибор бераман. Ҳозир бу каби ўйинчоқларнинг аксарияти Хитойдан келтирилмоқда. Шунга қарамай, турли халқларнинг эртак қаҳрамонлари акс этган ўйинчоқлар харид қиламан. Баъзан ўзбек қизларига хос, юз-қиёфасида миллийлигимиз сезилиб турган қўғирчоқ оломқчи бўламану тополмайман. Илоҳсиз, яна «Барби»га харидор бўламан.

Ҳа, бу соҳибжамол «Барби» жорий йилда ўзининг эллик ёшини нишонлади. Унинг бу умри зое кетмади. «Барби» жонсиз бўлишига қарамай, ўзининг ташки кўриниши билан миллионлаб жажжи қизларнинг гўзаллик тисолига айланиб улгурди. Шунданми, соҳибжамол Барби, ширинтой Шрек, доворак ўргимчак одам, эпчил ниндзя-тошбақалар ва яна бир талай хорижий қўғирчоқлар турганида ўзимизнинг Қачал полвону, Бичихонлар, Анешдароз ва Сувхотинларга бўлган талаб қамайиб кетди. Пойтахтимиздаги «Пинокио» ва «Болалар дунёси» дўконлари ходимларининг айтишича, кўпинча ота-оналар айнан ўзбек қўғирчоқларини сўраб келишади.

Аммо бизда ҳар доим ҳам бундай истакларни амалга ошириш имкони бўлавермайди, дейди биз билан суҳбатда «Болалар дунёси» дўкони сотувчиси. «Чунки дўконимизда бундай қўғирчоқларнинг ўзи йўқ. Болаларнинг қалбида миллий қадриятларга ҳурмат, Ватанга муҳаббат ҳисси ривожланидиган паллада уларнинг доимий шугулланидиган машғулотлари — ўйинчоқларига эътиборсизлик қилиш йиллар ўтиб ўз таъсирини кўрсатиши мумкин. Шу жиҳатдан, ота-оналар ворисларинимизни аждодларимизга муносиб, баркамол авлод бўлиб етиштишларига масъул эканликларини унутмасликлари шарт.

Дилфуза РЎЗИЕВА, «Milliy tiklanish» мухбири

МАЪНАВИЯТ

ЖАРАЁН

Маданий мерос

БАРКАМОЛ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШДА УНИНГ ЎРНИ БЕҚИЁСДИР

(Давоми. Боши 1-бетда)

Президентимиз Ислон Каримов «Юксак маънавият – енгилмас куч» китобида эътироф этганидек: «Тарих ҳақиқати шуни кўрсатадики, томирида миллий ғурур, Ватан ишқи жўш урган одамгина буюк ишларга қодир бўлади. Биз шундай маънавий муҳит яратишимиз керакки, юртимизнинг ҳар бир бурчагида, барча шаҳар ва қишлоқларимиз қиёфасида Ватандан фахрланиш ҳисси кўзимизни, қалбимизни яшатиб турсин».

Маданий мерос миллатнинг тарихий тараққиёт жараёнини ифодаловчи мураккаб ижтимоий-маданий манбадир. Маданий мерос ҳар бир халқнинг, ҳар бир миллатнинг ўтмишини нафақат бугун, балки келажак билан ҳам боғлайдиган, уларни бир бутун, яхлит жараён сифатида намоён қиладиган қудратли воситадир. У халқнинг, миллатнинг ўзига хос миллий хусусиятларини билиб олиш учун йирик манба вазифасини бажаради. Маданий мерос миллат маънавиятини тўла тасаввур қилишда муҳим аҳамиятга эгадир. Маданий мероснинг ажодлардан авлодларга ўтиб туришини таъминловчи воситалардан бири — миллий урф-одатлар, расм-рўсуллар, байрам сайллар, маросимлар, яъни миллий-маданий аъёнларар-

◆ **Инсоният босиб ўтган тарихий тараққиёт тажрибасидан бизга яхши маълумки, қайси давлат, қайси миллат ўз маданий меросини қадрласа, эъзозласа, ўзида мавжуд бўлган миллий-маданий аъёнлар, тарихий обидалар, архитектура ёдгорликларини ардоқлашга ғуқароларни даъват этса, моддий-маънавий бойликларини яратган кишиларга нисбатан ҳурмат руҳини шакллантирса ўша давлат ва жамиятда маданий-маънавий, иқтисодий сиёсий барқарорлик қарор топади.**

дир. Худди шу миллий-маданий аъёнлар ёрдамида бир авлод тўплаган маданий мерос иккинчи авлодга узатилади. Бу ҳодиса ўз навбатида миллий ворисликни шакллантиради. Шунинг учун ҳам маданий мерос ажодлар билан авлодлар ўртасида ишончли кўприк вазифасини бажаради. Шунингдек, маданий мерос халқнинг, миллатнинг тарихий онги, қадриятлари ҳамда умуминсоний қадриятлар ҳазинасига қўшган ҳиссасидир.

Инсоният босиб ўтган тарихий тараққиёт тажрибасидан бизга яхши маълумки, қайси давлат, қайси миллат ўз маданий меросини қадрласа, эъзозласа, ўзида мавжуд бўлган миллий-маданий аъёнлар, тарихий обидалар, архитектура ёдгорликларини ардоқлашга ғуқароларни даъват этса, моддий-маънавий бойликларини яратган кишиларга нисбатан ҳурмат руҳини шакллантирса ўша давлат ва жамиятда маданий-маънавий, иқтисодий сиёсий барқарорлик қарор топади. Ажодлар ва авлодлар меҳнати қадрламаган, миллатнинг фахри, ифтихори бўлган буюк олимлар, шоирлар, ёзувчилар, рассомлар, санъаткорларнинг саъй-ҳаракати тухайли яратилган маданий меросни унутган мамлакат ғуқаролари ижтимоий қиёфасида маънавий қашшоқлик ҳужрон бўлади. Миллий-маданий меросни улуғлаш, уни ҳар томонлама ўрганиш мамлакатимизнинг ҳар бир ғуқароси, айниқса, жамиятимиз келажаги бўлган ёшларда миллий онг, миллий ғурурни шакллантиришга муносиб ҳисса қўшиши шубҳасиз.

Ёшларда ажодларимиздан қолган маданий меросга муҳаббат, хусусан миллий урф-одатларимиз, расм-рўсулларимиз, байрам сайлларимизга садоқат, яратилган буюк архитектура ёдгорликлари, турли тарихий обидаларга ҳурмат туйғусини шакллантириш учун бугунги йигит-қизларга инсоннинг ўзи буюк қадрият эканлиги, инсонпарвар, демократик жамият шароитида бутун жамият, бутун давлат инсонга хизмат қилиши зарурлигини, ҳар қан-

дай қонун, ҳар қандай қоида ёки низом инсонни эъзозлашга қаратилганлиги ишонarli далиллар, илмий манбалар, ўтмишнинг аччиқ тажрибасини ҳар томонлама таҳлил қилиш ёрдамида тушунтириш талаб этилади. Зеро, собиқ шўро даврида миллий-маданий меросга бўлган ҳурматсизликни очик ва далиллар воситасида тушунтириш, бу борада амалга оширилган сиёсатни буткул фош этиш инсонпарвар, демократик жамиятнинг муҳим талабидир.

Собиқ совет тузуми даврида олий таълимнинг асоси Марказий Осиёда ТошДудан бошланади, деб аюханнос солинди. Ахир Марказий Осиё, хусусан, Ўзбекистон ҳудудида қадимда илм ўчоқлари бўлмаса, Ал-Фарғоний, Ал-Беруний, Ал-Хоразмий, Абу Али ибн Сино каби буюк алломалар қаердан пайдо бўлган экан? Қадимги Туронда олий таълим 1200 йилдан ортиқ тарихга эга. Самарқанд, Бухоро, Хива, Тошкент, Шаҳрисабз, Термиз, Қўқон, Ғиждувон ва бошқа шаҳарларда сақланиб қолган қадимий мадрасаларнинг харобалари фикримизнинг исботидир. Ўша пайтлардаги ғуқароларимиз айниқса, ёшларни миллат, халқ тарихидан ғйроқроқ тутиш, унга нисбатан бефарқ, лоқайд бўлиш кайфиятини шакллантириш учун тарихий ҳақиқат бузиб кўрсатилди, сохталаштирилди. Тарихий шахсларга, буюк давлат арбоблари, саркардаларга нисбатан турли бўхтонлар, иғволар уюштирилди. «Юксак маънавият – енгилмас куч» китобида эътироф этилганидек: «Совет мафқураси ҳукмрон бўлган замонларда бу ҳақда сўз очиш, кўҳна ва бой тарихимизга бундай муносабатда бўлиш «тарихни идеаллаштириш» деб танқид қилиниб, таъйик ўтказиб келганини ўша даврларни бошидан кечирган, коммунистик мафкура жабрини тортган ёши улуг адибларимиз албатта яхши эслайдилар».

Ўзбек давлатчилиги тарзи атайлаб сохталаштирилди. Ғўёки ўзбек давлатчилиги XX асрнинг 20-йилларида пайдо бўлган эмиш. Аслида ўзбек миллий давлатчилиги, қарийб уч минг йиллик тарихга эгалиги тарихий ҳақиқатдир. Тажрибадан маълумки, тарихий ҳақиқат битта бўлади, лекин унинг талқини ҳар хил бўлиши мумкин. Худди шунинг учун ҳам мамлакатимизда инсонпарвар, демократик жамият қуриш авж олган ҳозирги шароитда ёшларда миллий ғурурни шакллантириш жараёнини жадаллаштиришда миллий-маданий мероснинг ролини оширишнинг энг муҳим шарт тарихий ҳақиқатни тиклаш талаб этилмоқда. Бошқача айтганимизда, биз ҳаққоний тарихни тиклашимиз, халқимизни, миллатимизни ана шу тарих билан қуроллантиришимиз зарур.

Маданий мероснинг ўрни ва аҳамиятини англатишдан қўзланган асосий мақсад ёшларимизда миллий ғурурнинг шаклланиши ва ривожланиши жараёнини тезлаштириш, уни янги босқичга кўтариш, ажодларимизнинг энг яхши инсоний қасдларини йигит-қизлар онига, шуурига синдиришдан иборатлигини унутмаслигимиз керак. Шу боис, маданий мероснинг ёшларда миллий ғурурни шакллантиришдаги ролига баҳо берганда ушбу маънавий қудрат йигит ва қизларимизнинг миллий ўзлигини тиклашда, уларда инсонпарварлик, ватанпарварлик, адолатпарварлик, тинчлик, дўстлик, биродарлик ғояларига садоқат руҳини шакллантиришда қай даражада ҳисса қўша олиши бош мезон бўлмоқда. «Юксак маънавият – енгилмас куч» асарига таъкидланганидек: «Яна бир долзарб вазифа – ўсиб келаётган авлодга унинг маънавий тарбиясига ниҳоятда катта жавобгарлик ҳисси билан ёндашиш масаласи. Нега деганда ёшлар халқ маънавиятининг муносиб эгаларидир. Шунинг учун ҳар бир йигит-қизимиз дастлабки қадамларидан бошлаб маданий бойликларимиздан баҳраманд бўлиши керак».

Тоҳир ҚУРБОНОВ,
Тошкент Аxbорот технологиялари университети Қарши филиали гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар кафедраси мудири, фалсафа фанлари номзоди

СИЙМОЛАРИМИЗ

Мирзо Улуғбек (1394-1499) XV асрда мамлакатда илм-фан, айниқса, астрономия фани тараққиётига катта ҳисса қўшган олимлардан бири. Мирзо Улуғбек Амир Темурнинг набираси. Темурнинг ҳарбий юришлари пайтида Султония (Жанубий Озарбайжон)да 1394 йилнинг 22 мартида туғилган. Мирзо Улуғбекни Амир Темурнинг ўзи тарбиялаб вояга етказган.

Улуғбек 1409 йилдан бошлаб 40 йил мобайнида Мовароуннахрни мустақил идора қилди. Бу даврда Мовароуннахрнинг пойтахти Самарқандда ҳам, Хуросоннинг маркази Ҳиротда ҳам Амир Темур аъёнлари давом эттирилиб, олимлару ғузалолар, шоирлару бастакорлар, меъморлару бинокорлар, нақошлару моҳир ҳунармандларнинг каттагина ғуруҳи тўпланган эди.

Мовароуннахрда, хусусан Самарқандда илм-фан ва санъатнинг тараққиётида замонасининг маданий доиралари муҳитида тарбияланиб ёшлигиданок машҳур олим сифатида шўҳрат қозонган Улуғбекнинг роли, ҳиссаси ниҳоятда буюқдир. Мовароуннахр ва Хуросоннинг бой ва серқирра маданияти ва ислом дунёсининг маънавий аъёнларига суянган ҳамда ўз даврининг маданий тажрибаларидан тўла фойдаланиб уни ўзлаштирган Улуғбек мамлакатнинг равнақи, айниқса унинг маънавий камолатида илм-фаннинг ва санъатнинг нақадар муҳимлигини яхши тушунарди. Улуғбек мамлакатнинг сиёсий ва иқтисодий ҳаётини бошқариш билан бир қаторда, илмий ишлар билан шуғулланади, олимларнинг мунозараларида фаол қатнашади.

Улуғбек Мовароуннахр шаҳарларини, хусусан Самарқанд ва Бухорони илму маърифат даргоҳига айлантиришга интилади. Унинг фармони билан 1417 йилда Бухорода, 1420 йилда Самарқандда ва 1433 йилда Ғиждувонда мадрасалар қад ростлайди. Ҳатто Бухоро мадрасасининг дарвозасига «Билим олиш ҳар бир мусулмон аёл ва эркакнинг бурчидир», деган қалима ўйиб ёзиб қўйлади. Мовароуннахрнинг бу учта қадимий шаҳарларида барпо этилган илмгоҳлар, хусусан Самарқанд мадрасаси замонасининг дорилғунони эди. Ушбу мадрасаларда илоҳият илмлари: Қуръон, ҳадис, дин ва шариат қонуни ва қоидалари билан бир қаторда математика, геометрия астрономия, медицина, поэтика каби дунёвий илмлар ҳам ўқитиларди. Улуғбекнинг Самарқанддаги мадрасаси икки қаватли, эллиқ ҳужрали бўлган. Ҳар бир ҳужра уч хонага: омборхона, ётоқхона ва дарсхоналарга бўлинган. Тарихий манбаларда сақланган маълумотларга қараганда, мадрасада юздан ортиқ талаба истикомат қилган ва таълим олган. Мирзо Улуғбекнинг буюқ хизматларидан бири у Самарқандда катта расадхона қурдирди ва атроғига йирик олимларни тўплаб, сайёралар ва юлдузларнинг ҳолати ҳамда ҳаракатини ўрганди. Самарқанд расадхонасида олиб борилган кўп йиллик тадқиқотларнинг самараси, Шарқ классик астрономиясининг назарий ва амалий масалаларини ўзида мужассамлаштирган ва уни янги далил-исботлар билан бойитган шох асар Улуғбекнинг «Зижи жади-ди Қўрагоний» («Қўрагонийнинг янги астрономик ҳадвали») номли китобидир. Бу асар 1437 йилда ёзиб тугалланган бўлса ҳам, унга муаллиф умрининг охирига қадар бажарилган илмий-тадқиқот натижалари асосида қулатишлар ва қўшимчалар киритиб боради. «Зижи жади-ди Қўрагоний», асосан икки қисмдан: катта муқаддима ва 1018 собита юлдузларнинг ўрни ва ҳолати аниқланган жадаллардан иборат. Шунга қайд қилиш жоизки, Улуғбекнинг астрономик ҳадвали ўша замондаги шунга ўхшаш ҳадвалар орасида юксак даражада аниқлиги билан ажралиб туради. Шунингдек, Улуғбекнинг йил ҳисобини ҳозирги йил ҳисоб-китобларига солиштиргудек бўлсак, у бор-йўғи бир минуту икки сонияга фарқ қилади. Булар XV аср учун ғоят юксак аниқлик бўлиб, ҳозирги замон ўлчовларига жуда яқиндир. «Зижи жади-ди Қўрагоний»дан ташқари Улуғбек «Тарихи арба улус» («Тўрт улус тарихи») номли тарихий асар ҳамда мусика илмига бағишланган бешта рисола ёзади.

Ўзбек классик адабиётининг асосчиси Мир Алишер Навоий Улуғбекка юксак баҳо беради. Олам охиригача Улуғбекнинг илмий мероси юксак баҳолашни-ни қайд этиб, қуйидаги мисраларни ёзиб қолдиради.

СЕМИНАР

Нукусда Ғуқаролик жамиятини ўрганиш институти Қорақалпоғистон Республикаси Минтақавий аxbорот-таҳлил маркази томонидан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги Президентимизнинг «Мамлакатни модернизация қилиш ва кучли ғуқаролик жамиятини барпо этиш – устувор мақсадимиздир», деб номланган маърузасидан келиб чиқадиган вазифаларга бағишланган семинар ташкил этилди.

Унда Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партиясидан сайланган халқ депутатлари шаҳар ва туман кенгашлари депутатлари, бўлажак журналистлар ҳамда оммавий ах-

борот воситалари вакиллари иштирок этди.

Семинарда, асосан Президентимиз маърузасидан келиб чиққан ҳолда, мамлакатимизни янада тараққий эттиришга

Ки олам кўрмади султон анингдек

ЁХУД МИРЗО УЛУҒБЕК МЕРОСИНИНИНГ ЖАҲОН МИҚЁСИ ВА БУГУНГИ КУНДАГИ АҲАМИЯТИ

Темурхон наслидан Султон Улуғбек, Ки олам кўрмади султон анингдек. Билиб бу навъ илми Осмонни, Ки ондин ёзди «Зижи Қўрагоний», Қиёматда деганда аҳли аён, Ёзарлар онинг аҳқомидан аҳқом.

XV асрда Мовароуннахрнинг пойтахти Самарқандда илмий-тадқиқотлар олиб борган машҳур олимларнинг ижодий фаолияти, астрономия ва математика фанлари соҳасида қилган кашфиётлари, яратган нодир асарлари билан илм-фан тараққиётига қўшган ҳиссасининг салмоғига қараб фикр юритилса, Улуғбекнинг астрономия мактабини ўз даврининг ўзига хос академияси деб аташ мумкин. Унинг теъарағига уюшган юздан ортиқ олимларни ўз бағрида етиштирган номи жаҳонга машҳур Самарқанд расадхонаси шу вазифани ўтаган. «Самарқанд академияси» даставвал бундан 225 йил муқаддам машҳур француз файласуфи, ёзувчи ва тарихчи олим Волтер (1694-1778) томонидан эътироф этилган. Улуғбек Самарқандда бўлиб академияга асос солди, ер шарини ўлчашга буюрди ва астрономия жадалларини тузишда иштирок этди, деб ёзган эди Волтер бу ҳақда. Дарҳақиқат, «Самарқанд академияси» 1010 йил Хоразмнинг қадимий пойтахти Ғургандда ташкил этилган «Донишмандлар уйи»дан (Маъмур академияси) кейинги иккинчи «Дорул-илм» эди. Бу Дорул-илмнинг пойдевори бўлган Улуғбекнинг астрономия мактаби ўрта асрлар мусулмон Шарқи астрономиясининг ривожланишига катта таъсир кўрсатди.

Юқорида қайд этилганлардан ташқари Мирзо Улуғбек, аввало ёш авлоднинг ақлий ва маърифий тарбиясига катта аҳамият бериб, уларни дунёвий билимларни эгаллашга даъват этади. Фақат ривожланган фан ва маданиятни инсон тафаккурини камол топишини таъминлашига ишонади.

Олимнинг фикрича, ёшлар олган билимларнинг аҳамиятини, бу билимлардан мақсад нима эканлигини аниқ англаб, тақомиллаштириб боришлари, жамият ва халқ фаровонлиги йўлида зарур ҳунарларни эгаллаб олишлари лозим. Шу боис Улуғбек илмни фақат китоблардан, балки

ҳақиқат барқарорлашди. Боланинг билим олишига бўлган қизиқиши, ҳавасини оширишда у тарбияланаётган муҳит муҳим ўринни эгаллайди. Ойлада ота-оналар, айниқса, ўқимишли ота-оналар ўз фарзандларининг ҳақиқий инсон бўлиб камол топишига алоҳида эътибор беришлари лозим.

Улуғбек ўз педагогик қарашларида болаларнинг жисмонан соғлом, ҳарбий ҳунарни пухта эгаллаган, жасур, мард бўлиб етишувига алоҳида аҳамият беради. Унинг фикрича, одам соғлом ва бақувват бўлиши учун ёшлиқ чоғиданок жисмоний машқлар билан шуғулланиши керак. Ҳар бир инсоннинг ахлоқий шаклланиши олимлар ўртасидаги муносабатларга ҳам боғлиқ, улар ўртасидаги яхши ҳамкорлик талабаларнинг ахлоқий тарбиясида муҳимдир.

Хулоса қилиб шуни айтмоқчиманки, биз ҳар қанча фахрланса арзигулик буюқ алломалар, олим ғузалолар авлодидимиз. Дунёда маънавий-маърифий меросга эга энг бой халқимиз. Шу жумладан биргина Мирзо Улуғбекнинг ўзи бу соҳада жуда катта мерос қолдирган. Биз бу ўммондан ёшларни тарбиялашда унумли фойдаланаямиз. Коллежимизда маънавий-маърифий ишларга доимий равишда катта аҳамият бериб келинмоқда. Кириб келган йилимиз «Баркамол авлод йили» экан биз устозларнинг масъулияти янада ортади. Қўлаб ажодларимиз қатори Улуғбек мероси ҳам маънавий-маърифий ишларимизни янада мазмунлироқ бажаришимизда дастурул амал бўлади, деб ўйлайман.

Яна шуни айтмоқчимизки, Президентимиз «Юксак маънавият – енгилмас куч» асарига таъкидлаганидек: «Тарихимизда бундай беназир сиймоларнинг мавжудлиги — тақдоран айтишга тўғри келади — ўзига хос бир феномен, яъни ўта ноёб ҳодисадир. Бу эса нафақат бугунги, айни пайтда эртанги авлодларимизнинг ҳам маънавий бойлигига айланиб, халқимизга ҳеч нарса билан ўлчаб, қиёслаб бўлмайдиган руҳий куч-қувват ва мадад бериши муқаррар».

Дилфуза ҒОЗИЕВА,
1-Тошкент педагогика коллежи тарих ўқитувчиси

Савол-жавоб тарзида ўтди

хизмат қиладиган мақсад ва ғоялар, лойиҳа ва йўналишлар атроғлича муҳокама этилди. Чунончи, семинарда ҚўЖУИ Қорақалпоғистон Республикаси Минтақавий аxbорот-таҳлил маркази етакчи илмий ходими Хожабой Қабулловнинг «Давлат ҳокимияти ва ҳуқуқий ислохотлар», мазкур институтнинг етакчи илмий ходими, ЎзМТДП аъзоси Ботир Матмуратовнинг «Сиёсий маданият — ғуқаролик жамиятини шакллантиришнинг негизи», катта илмий ходим Бахтиёр Иб-

рагимовнинг «Ғуқаролик жамиятини ривожлантиришда сиёсий партияларнинг роли», Бердақ номидаги Қорақалпоқ Давлат университети доценти, мазкур марказ етакчи илмий ходими Қўатбой Исмаиловнинг «Қорақалпоғистоннинг ижтимоий-сиёсий ривожланиш асослари» каби маърузалари тингланди.

Семинар қизгин, савол-жавоб тарзида ўтди.

Илья ДИЛЬМАНОВ,
«Milly tikanish» мухбири

Инсоният тараққиёти, умуминсоний қадриятларнинг мустақамларни демократик принципларнинг қарор топиши билан узвий боғлиқ. Кейинги пайтларда дунёда глобал аҳамиятга эга бўлган жиноятлардан бири бўлган одам савдоси демократик анъаналарнинг илдиз отишида жиддий тўсиқ бўлмоқда.

Одам савдосига қарши кураш

УМУМИНСОНИЙ ВАЗИФА

Шухрат АБДУХАЛИМОВ,
Адлия вазирлиги масъул ходими

Мамлакатимизда одам савдосига қарши курашиш, унинг олдини олиш ва бу борада содир этилган жиноят қурбонларини ижтимоий ҳимоялаш тадбирлари комплекс тарзда амалга оширилмоқда. Шу боис, бу муаммони бартараф этиш ва унинг олдини олишга давлат идораларидан тортиб, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, кенг жамоатчилик жалб этилган.

Одам савдосига қарши курашиш тўғрисидаги қонунчилик 1899 йилдан буён барча давлатларнинг аёллар ва болалар савдоси, жинсий эксплуатация қилиш ва зўравонлиқнинг бошқа қўриқчиларига қарши кураш борасидаги ҳаракатларини бирлаштиришга йўналтирилган халқаро конвенциялар ва декларацияларда ўз аксини топган. Шуни таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон Республикасининг одам савдосининг олдини олиш ва чора қўриш борасидаги қонунчилиги умумэтироф этилган халқаро ҳужжатларга мос келади. Айтиш жоизки, дастлабки йилларда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг "Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясини ратификация қилиш тўғрисида"ги (1991 йил 30 сентябрда қабул қилинган) Қарори мустақил мамлакатимизнинг дастлабки қонуний ҳужжатларидан бири бўлди.

Мамлакатимизда давлат – инсон – жамият тизимида устуник инсонга тааллуқчилиги, унинг манфаатлари, ҳаёти, озодлиги, орномуси ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият, жамият тараққиётининг асоси ва мақсади эканлигини белгиланган.

Эркинлик, ижтимоий адолат, миллий давлатчилик, қадриятларни тиклаш каби эзгу орзуларни ўзида мужассамлаштирган бахтимиз Қомуси — Конституцияда инсон ҳаёти, ҳуқуқлари, унинг шаъни, қадр-қиммати олий қадрият дея эътироф этилган. Ҳусусан, Конституциямизнинг 13 ва 26-моддаларига мувофиқ, Ўзбекистон Республикасида демократия инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа ажралмас ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланган умуминсоний таъминилларга асосланади. Унга қўра, ҳеч қандай қўноққа солиниши, зўравонлик, шафқатсиз ёки инсон қадр-қимматини камситувчи бошқа тарздаги таъқиқларга дучор этилиши мумкин эмас. Одам савдосига қарши кураш борасида олиб борилаётган чора-тадбирлар Конституциямизда белгиланган ушбу нормаларга тўлиқ мос келади.

Одам савдосига қарши курашиш бўйича ўтказилган чора-тадбирларнинг самарадорлигини ошириш мақсадида 2008 йилнинг 17 апрелида Ўзбекистон Республикасининг "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуни қабул қилинди.

Ушбу Қонунни қабул қилишдан мақсад одам савдосига қарши курашишга боғлиқ масалаларни тезкор ҳал этиш, шу билан бирга, давлат органларининг бу борадаги ваколатларини кафолатлашдан иборат. Мазкур қонунда одам савдосига қарши курашиш бўйича давлат органларининг фаолиятини мувофиқлаштириш, ушбу мақсадда Республика идораларо комиссиясини ташкил этиш ва жабрланганларга ёрдам кўрсатиш (тиббий, психологик, ижтимоий, юридик ва бошқа) ва ҳимоя қилиш билан боғлиқ масалалар белгиланган.

Ўзбекистон Республикасининг "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонунига асосан 2008 йил 8 июлда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори қабул қилинди ва 2008-2010 йилларга одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш бўйича миллий тадбирлар режаси тасдиқланди.

Мазкур миллий тадбирлар режасининг асосий йўналишлари бу — одам савдосига қарши кура-

шиш соҳасидаги норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш, жамоатчиликни хабардор қилиш ва профилактика, жабрланганларга ёрдам кўрсатиш ва уларни реабилитация қилиш ҳамда одам савдосига қарши курашишни такомиллаштириш чоралари назарда тутилган ва бу борада бир қатор муҳим ишлар амалга оширилди. Жумладан, "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонун қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексига қўшимча ва ўзгариш киритилди. Мазкур режа асосида Ўзбекистон Республикаси Мехнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ҳузурида "Одам савдоси жабрдийдаларига ёрдам бериш ва уларни ҳимоя қилиш бўйича Республика реабилитация маркази ташкил этилди. Шу билан бирга, одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш мақсадида "Ижтимоий фикр" жамоатчилик фикрини ўрганиш марказининг маълумотига қўра, мамлакатимиз фуқаролари орасида одам савдоси қурбонлари бўлганлар орасидан социологик сўров ўтказилган, яъни, ўзга юртлардаги қийинчиликларни, меҳнат ва жинсий қулликни ўз кўзлари билан кўрган одамлар орасида ўтказилган сўровномада 143 нафар одам иштирок этган. Шулардан 73.4 фоизи эркаклар, 26.6 фоизи аёлларни ташкил этган.

Таҳлилларга қўра, одам савдоси қурбонларининг ўртача ёши 29 ёшни ташкил қилмоқда. Улар гуруҳ-гуруҳ бўлиб ташландиқ ерларда, сантехника, электр сими бўлмаган ҳудудларда, умуман олганда, кундалик ҳаётдан анча йироқда бўлган жойларда яшаганлар. Мазкур сўровда иштирок этганларга "Нима учун қочишга ҳаракат қилмадингиз?", дея савол берилганида, 32.9 фоизи ҳужжати ва пули бўлмаганини, қаерга қочишни, шунигинг, давлат тилини билмаслигини, 29.3 фоизи қочиб кетолмаслигини, қўлга тушиб қолишдан қўрқилини, 14.6 фоизи меҳнатига ҳақ тўлашларига ишонганлигини, 10.8 фоизига иш шариоити ва ойлик маоши яхши эканлигини айтиб ўтганлар.

Юқоридаги маълумотлардан кўриниб турибдики, одам савдосига қарши курашиш, унинг жамиятга, одамларга келтирадиган салбий оқибатларининг олдини олиш борасида муайян ишларни амалга оширишнинг, бу турдаги жиноятларни тамоман бартараф этишнинг ҳуқуқий базасини янада шакллантиришнинг лозими. Одам савдосига қарши курашиш бўйича Адлия вазирлигининг давлат ва нодавлат ташкилотлари билан ҳамкорликда амалга оширилаётган тадбирларда ҳам асосан мазкур соҳага оид қабул қилинаётган қонунларни тарғиб этиш масаласига алоҳида эътибор қаратилган.

"Адлия органлари ва муассасалари ходимлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 8 июлдаги "Одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар мазмун-моҳиятини тарғиб қилиш бўйича 2009 йилга мўлжалланган ҳуқуқий тарғибот тадбирлари режаси ишлаб чиқилган бўлиб, уларнинг ижросини белгиланган муддатларда амалга ошириш юзасидан талайгина ишлар амалга оширилмоқда. Шунингдек, адлия органлари ва муассасалари томонидан одам савдоси, унинг салбий оқибатларини акс эттирувчи плакат ва буклетлар тайёрланиб, кенг жамоатчиликка етказилмоқда. Одам савдосидан жабрланган шахсларнинг муносабатларини кўриб чиқишда ички ишлар идоралари билан ҳамкорлиги йўлга қўйиш юзасидан ФХД, нотариат, адвокатура органлари томонидан ҳам бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг

олиш ва бошқа мақсадларда чиқиши юзасидан маслаҳат ва ҳуқуқий ёрдам беришга йўналтирилган кенг қамровли ҳуқуқий тарғибот тадбирлари олиб боришмоқда. Жумладан, 2009 йилнинг январь-ноябрь ойларида адлия органлари ва муассасалари томонидан одам савдосига қарши курашиш ва унинг оқибатларини жамоатчилик орасида тушунтириш юзасидан жами 3667 мартаба ҳуқуқий тарғибот тадбирлари ташкил қилинган. Шундан 123 мартаба телевиденияда кўрсатувлар, 147 мартаба радио орқали эшиттиришлар ва 169 мартаба газета ва журналларда мақолалар чоп этилган. Шу билан бирга, битта рисола чоп этилиб, унда мавзуга оид 19 та мақола ва маърузалар ўрин олди. Ҳуқуқий тарғибот ишларини кўргазмалли ҳуқуқий тарғибот орқали олиб боришга ҳам алоҳида эътибор қаратилиб, 169 турдаги плакат ва буклетлар тайёрланди. "Одам савдоси – глобал муаммо", "Одам савдосига қарши курашиш давр талаби", "Биз ёшлар одам савдосига қаршимиз", "Одам савдосини бартараф қилиш ва унинг олдини олиш" мавзуларида 1710 та семинар ва маърузалар ҳамда 1329 та давра суҳбатлари ташкил этилди ва Адлия вазирлиги томонидан "Одам савдоси – жиноятдир" мавзусида буклет тайёрланиб, 2000 нусахада чоп этилди ва кенг жамоатчиликка тарқатилди, шу билан бирга, Тошкент Давлат юридик институти томонидан "Одам савдоси" номли китоб ўзбек ва рус тилларида чоп этилди.

Худудий адлия идоралари томонидан ишлаш, даволаниш, дам олиш ва бошқа мақсадларда чет мамлакатларга кетаётган Ўзбекистон Республикаси фуқароларига ёзма ёки оғзаки ҳуқуқий тушунтириш ва ёрдам кўрсатишда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар, Мехнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирликларининг, Хотин-қизлар қўмитасининг, "Ўзбектуризм" Миллий компаниясининг худудий идоралари ҳамда нодавлат нотижорат ташкилотлари билан ҳамкорлик чора-тадбирлар режаси ишлаб чиқилган бўлиб, бу борада ҳам кўзга қўринарли ишлар амалга оширилмоқда.

Таъриблар шуни кўрсатадики, одам савдосининг барча турларига қарши кураш самарадорлигига фуқаролик жамиятининг барча аъзолари қўшилгандагина кўзланган натижага эришиш мумкин. Фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилувчи нодавлат ташкилотлари фуқаролик жамиятининг ривожига катта аҳамият касб этади. Улар доимо инсон ҳуқуқларига риоя қилишнинг заруриятини тезкорлик билан қабул қилади ва ўз муносабатини билдирмади.

Ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш масалаларида нодавлат, халқаро ташкилотлар ва хорижий давлатлар ҳукуматлари билан, одам трафикига қарши кураш ва унинг олдини олиш, жабрланган шахсларни ҳимоя қилиш, чет элда хат-хабарсиз йўқолган Ўзбекистон фуқароларини қидириш, уларни қайтариш ва реабилитация қилиш, бу борадаги лойиҳаларни амалга оширишда ҳамкорлик қилиш масалаларида республика ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари ўртасида таъриба алмашиш мақсадида доимий равишда давра суҳбатлари, семинар ва конференциялар ўтказиб келинмоқда. Мазкур тадбирларда давлат органлари вакиллари ва нодавлат-ноҳукумат ташкилотлари билан биргаликда халқаро ташкилотлар вакиллари ҳам фаол иштирок этмоқдалар. Зеро, одам савдосига қарши курашиш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтиришда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ҳамда ҳуқуқшунос мутахассислар олди-га ўзига хос амалий ва назарий вазифаларни қўяди. Шундай экан, бунда қонунлар мазмун-моҳиятини берди. Инкирозга қарши тадбирлар дастурда белгиланган йўналиш асосида олиб боришмоқда.

Мамлакатимизда иқтисодий тармоқларни ривожлантириш мақсадида қўлланилаётган изчил чора-тадбирлар натижасида салмоқли ютуқлар қўлга киритилмоқда. Бу борада, айниқса ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг техник ва технологик жиҳатдан янги-ланиб бораётганлиги, хориж-

ЯРМАРКА

Инновацион ғоялар, технологиялар ва лойиҳалар

III РЕСПУБЛИКА ЯРМАРКАСИ
БЎЛИБ ЎТДИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Илм-фан ва ишлаб чиқариш бир-бирига узвий боғлиқ бўлганидагина муайян мақсадга эришиш мумкинлигини изоҳлашга ҳожат йўқ. Ярмарканинг очилиш маросимида таъкидланганидек, илмий, таълим, конструкторлик ташкилотлари ва айрим ихтирочилардан ишланмалар, технологиялар ҳамда инновацион ғоялар бўйича 700 дан ортиқ ариза тушган. Фан ва технологияларни ривожлантиришни мувофиқлаштириш қўмитаси Иқтисодиёт вазирлиги, Фанлар академияси, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Қишлоқ ва сув ҳўжалиги вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан ҳамкорликда "Ўзбекнефтгаз" миллий холдинг компанияси, "Ўзфармсанот" давлат акциядорлик концерни, Давлат геология қўмитаси ва бошқа манфаатдор ташкилот ҳамда корхоналар мутахассисларини жалб этган ҳолда мазкур таклифлар қўриб чиқилган. III Республика инновацион ғоялар, технологиялар ва лойиҳалар ярмаркасида қарийб 500 та янги ишланма ва аввалги ярмаркаларда иштирок этган, импорт ўрнини босадиган ва экспортбоп сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, унинг таннархини, энергия ва ресурс харажатларини камайтириш, маҳаллий хомашё асосида янги, замонавий ишлаб чиқаришларни ташкил қилишга хизмат қиладиган юқори инновацион салоҳиятга эга 180 дан ортиқ ишланма намоиш этилди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги, Вазир-

♦ **БУНЁДКОРЛИК**

Мустақилликдан сўнг шахсий уй-жойлар, касб-хунар коллежлари, қишлоқ врачлик пунктлари, мактаблар, жамоат бинолари, маданият ўчоқлари, спорт мажмуалари, истироҳат боғларини барпо этиш, таъмирлаш ва реконструкция қилиш ишлари оммавий туш олдди. Бу каби кенг кўламли бунёдкорликни амалга оширишда кўплаб қурилиш ташкилотлари ва шўъба корхоналарининг хизматлари беқийс.

Ориф ХОЛИКУЛОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

«Самарқанд Автобан строй» шўъба корхонаси вилоятда бунёд этилаётган кўплаб иншоотлар, аҳоли турар-жойлари, кўп қаватли уйлар ва маданий-маиший бинолар қурилиши учун зарур бўлган қурилиш материаллари етказиб беришда ўз ҳиссасини қўшмоқда. - Ўтган йилнинг иккинчи чорагида Кредит стандарт банқдан олинган маблағ ҳисобига корхона банкротлик ботқоғидан қутилиб, фаолиятини янгидан

♦ **САНОАТ**

Жаҳон молиявий иқтисодий инқирози дунёдаги бир қанча йирик давлатлар иқтисодиётига анчайин салбий таъсир кўрсатгани асло уш эмас. Ишлаб чиқаришнинг кескин пасайиб кетиши, корхоналарда иш ўринларининг қисқариши қатор хорижий давлатлар иқтисодиётига сезиларли даражада зарар келтирди. Бу жараён айрим ривожланган мамлакатларда ҳамон давом этмоқда.

Илфор технологиялар

СИФАТЛИ МАҲСУЛОТЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА
АСОС БЎЛМОҚДА

Анорбой НОРКУЛОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

Аммо, Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан ишлаб чиқилган Инкирозга қарши чоралар Дастури юртимиз шариоитида уни бартараф этиш ва юмшатиш имконини берди. Инкирозга қарши тадбирлар дастурда белгиланган йўналиш асосида олиб боришмоқда.

Мамлакатимизда иқтисодий тармоқларни ривожлантириш мақсадида қўлланилаётган изчил чора-тадбирлар натижасида салмоқли ютуқлар қўлга киритилмоқда. Бу борада, айниқса ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг техник ва технологик жиҳатдан янги-ланиб бораётганлиги, хориж-

ЖАРАЁН

лар Маҳкамаси ҳузуридаги Фан ва технологияларни ривожлантиришни мувофиқлаштириш қўмитаси, Фанлар академияси, Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги томонидан ташкил этилган мазкур ярмаркада вазирликлар, идоралар, банклар, миллий иқтисодиётимизнинг барча тармоқларидаги корхоналар, жумладан, хусусий ва қўшма корхоналар, фермер ҳўжаликлари, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси тизимидаги муассасалар, илмий марказлар, таъриба-конструкторлик ташкилотлари, қатор халқаро ва молия тузилмалари вакиллари ҳамда кўплаб олий ўқув юртлари қаторида Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети олимлари ва ёш тадқиқотчилари ҳам ўз илмий кашфиётлари билан фаол қатнашдилар.

- Илм-фаннинг мамлакатимиз ва бутун дунёда харидордир бўлган илмталаб, юқори технологик маҳсулотлар ишлаб чиқаришга йўналтирилган инновацион иқтисодиётнинг технологик базасини яратиш учун жуда катта имкониятларга эгадир. Мазкур ярмаркада иштирок этаётган олимларимиз турли соҳа ишлаб чиқарувчиларига 30 га яқин технологик янгиликларини намоиш этишди,- дейди университет илмий ишлар бўйича проректори Хожиакбар Тўйчиев. - Ярмаркада кашфиётчи олимларимиз билан бир қаторда энг иқтидорли талабаларимиз ҳам кенг иштирок этишмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, изланувчан талабаларимизнинг 80 дан ортиқ ишланмалари кўпчиликда катта қизиқиш уйғотди.

Дарҳақиқат, қатор стендларга назар ташлар экансиз, турли соҳаларда қўллаш мумкин бўлган мазкур янгиликлар баркамол авлод ҳисобланмиш талаба-ёшларимизнинг қанчалик юқори билимга эга эканини, уларнинг жамиятни тараққий эттиришга хизмат қиладиган янгиликларга интилишини дилдан ҳис этасиз. Зеро, "Баркамол авлод йили" давлат дастурида иқтидорли ёшларни илмий фаолиятга кенг жалб қилиш, уларнинг ижодий ва интеллектуал салоҳиятини ривожлантириш учун барча зарур шариоитни яратиш устувор йўналиш сифатида белгиланганлиги талабаларнинг ютуқларини қўлга киритишда янада умид уйғотади.

Уч кун давом этган Инновацион ғоялар, технологиялар ва лойиҳалар III республика ярмаркасида Миллий университет олимлари, аспирантлари ва бошқа тадқиқотчиларининг қишлоқ ҳўжалиги, саноат, фармацевтика, кимё, ер ресурслари, геология, экология, ахборот технологияларига оид намоиш этган илм-фан ва инновацион фаолият натижалари тадбир иштирокчиларида катта қизиқиш уйғотди.

Тўлқин ЭШБЕК,
ЎЗМУ Ахборот хизмати раҳбари

Ўттизта янги иш ўрни қўшилади

бошлади, - дейди корхона директори Аббос Ибрагимов. - Самарқанд шаҳар ва вилоят ҳокимлигининг қўллаб-қувватлаши боис корхона реконструкция қилинди. Ишлаб чиқариш цехлари қайта қурилиб, чақилган тош, ювилган кум, блок-гипс ва турли қўриқилмаган тротуар плиталар ишлаб чиқарилмоқда. Ишлаб чиқаришда, асосан замонавий асбоб-ускуна ва техникалардан фойдаланилапти.

- Режага қўра ишлаб чиқарилаётган темир-бетон маҳсулотлари сонини

янада ошириш ниятимиз бор, - дейди директор ўринбосари Холикул Содиков. - Шунда яратилган 50 та иш ўрни 80 тага етказилиши кўзда тутилган. Айни пайтда ишчи-хизматчиларнинг моддий манфаатдорлиги ҳам инобатга олинган. Хар бир ишчининг ойлик маоши 250-280 минг сўмини ташкил этади. Бундан ташқари, улгарга корхона томонидан уч маҳал бепул иссиқ овқат, махсус кийим-бош, ётоқхона ажратилиб, автобуслар хизмати йўлга қўйилган.

нада хомашёга замонавий технологиялар асосида ишлов берилиб, сифатли экспортбоп маҳсулот ишлаб чиқилади. Жамоада ишлаб чиқариш қувватлари ошган сайин иш ўринлари ҳам кўпайиб маҳсулот ҳажми ортиб бормоқда. Агар рақамларга мурожаат этадиган бўлсак қўшма корхона 2008 йилда Россия давлатига 488 минг АҚШ доллари миқдорида трикотаж маҳсулотларини экспорт қилган бўлса, 2009 йилда бу кўрсаткич 716 минг долларни ташкил этди. Жорий йилда бу кўрсаткичнинг 780 минг долларга етказилиши режалаштирилган.

- Корхонада ўтган йилнинг сўнгида 3 та янги линия ишга туширилиб қўшимча 25 та иш ўрни яратилди. Хозирги кунда жамоада иш ўринлари кўпайиб 100 нафардан зиёд янгиерлик ёшлар иш билан таъминландилар. Корхонамиз касб-хунар коллежларини таъминлаган ёшлар ҳисобига йилдан-йилга кенгайиб бормоқда,- дейди қўшма корхона директори Акрам Ҳайдаров. - Улар замонавий ускуналарни моҳирлик билан бошқармоқдалар. Таърибали ходимларимиз эса ҳамиша ёшларга ўз билим-малакаларини ўргатиб келишмоқда.

"Мос Ян Текс" Ўзбекистон Россия қўшма корхонаси жамоаси жаҳон молиявий-иқтисодий инкирозга қарамай экспортбоп, сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш ва унинг ҳажмининг ошириш мақсадида доимий изланиш олиб бормоқда.

КЎЗГҮ

САРЧАШМА

Жиззах вилояти ҳокимлиги маданият ва спорт ишлари бошқармаси ҳамда халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар вилоят илмий услубият маркази жамоаси 2010 - «Баркамол авлод йили»да бир қатор тадбирларни амалга оширишни режалаштирган.

Фольклор ансамбллари

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИДА КЎПАЙМОҚДА

Минг йиллик тарихга эга бўлган, қадимий Уструшона давлатининг қалъаси ҳисобланмиш Дизак, яъни Жиззах ўз урф-одатлари, миллий хунармандчилиги, қадимий фольклор этнографик санъати билан маълум ва машҳур. Узоқ тарихга эга бўлган Галлаорол, Зомин, Фориш, Бахмал, Жиззах туманларида, урф-одатлари, миллий қадриятлари, боқий аъёналарни санъат йўли билан аҳоли турмушига чуқур сингдиришда, айниқса, мустақиллик йилларида катта тажриба тўпланди. Фольклор-этнографик мактаблар юзга келди. «Гаштак», «Богдон гуллари», «Зебомхон» сингари фольклор-этнографик халқ жамоалари, «Зомин сайқали», «Барлос», «Маржон», «Ойпар», «Тўғизкўз», «Ажаматим», «Қамажой» сингари фольклор ансамбллари, «Сайёд» ва «Бой-

чечак» болалар дасталари катта муваффақиятларга эришмоқдалар. Уларнинг репертуарлари билан танишар экансиз, энг аввало, Ватанга муҳаббат, халқлар дўстлиги, бой аъёналаримизни тарғиб этиш асосий ўрин эгаллаганига ишонч ҳосил қиласиз. Театрлаштирилган, оммавий усулда ижро этиладиган дастурлар республика вилоят кўрик-танловларида юқори баҳо олаётганининг шохиди бўласиз.

Жиззах тумани марказий маданият уйи қошидаги «Зебомхон» халқ фольклор-этнографик ансамблининг «Гўдакни бешикка белаш» маросим композициясини олайлик. Ўзбекнинг асл фарзандлари бешикда вояга етганлари, оналар айтган аллаларда Ватанга муҳаббат туйғулари боланинг вужудига сингди кетгани, яхши ниятлар ҳамма-ҳаммаси шу компо-

Маълумки, бугунги кунда фарзандларимизнинг маънавий оламини юксалтириш, уларни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш масаласи биз учун энг долзарб вазифа бўлиб қолмоқда.

Ислом КАРИМОВ

зицияда жамулжам этилган.

«Куёвга тўн кийдириш» композициясида эса янги ҳаётга қадам қўётган икки ёшнинг орзу-истаклари акс этади. Эртанги кунимизнинг асл ўғлонлари соғлом ва мустаҳкам оилада вояга етиши, соғлом келин-куёв оиланинг асосини ташкил этиши композициянинг асл маъзани ташкил этади.

Зомин тумани марказий маданият уйи қошидаги «Зомин сайқали» фольклор-этнографик халқ ансамбли ҳақида ҳам илқ гапларни айтиш мумкин. Ўз дастурини халқ оғзаки ижоди асосида тuzган ансамбль маънавий мерос, миллий қадриятларни тарғиб этишда кенг

қўламдаги ишларни бажармоқда. Афсона, ривоят, эртақ, достон, матал, қўшиқ, латифа, ақсиялардан иборат дастурлар ўтказилаётган байрам, ижодий кеча ва тантанали тадбирларга фойз киритмоқда. Республикада ўтказилаётган кўрик-танловларнинг голиби бўлган жамоа «Баркамол авлод йили»да бўладиган Наврўз байрами, Мустақиллик байрамига пухта ҳозирлик кўрмоқда. Улар томонидан ижро этилаётган «Бўз бола», «Уланчи қизлар», «Зомин йўли» ва бошқа дастурлари кенг оммалашган. Бундай илқ сўзларни Дўстлик, Бахмал, Пахтакор, Арнасой, Зафаробод, Зарбдор, Мирзаҷўл туманларида фаоли-

рат бўлади. Улар йил охиригача бир жуфтгина жўжа очиб меҳнатсевар ва ғамхўр ота-она эканликларини намойн этишади. Чақноқ кўзлари ички сезги туйғулари билан уйғунлашиб аниқ ҳаракат қилишади. Лекин барибир уларнинг қамайиб кетганлиги ташвишланарли ҳолдир. Негаки, бу жониворлар жанубдан юртимизга етиб келгунларича кўп талофатларга учрайди. Оққушлар совуққа чидасиз қушлар сирасига киради.

ТУРНА

Ҳаёт ва макон учун кураш уларда ҳам осон кечмайди. Қанотларининг фусункорлиги билан ақралиб турувчи турналар эрта баҳорда ғағиллаб, товуш чиқариб юртимизда пайдо бўлади. Узун тумшукли жонивор бўғинларининг тузилиши ҳам муҳим аҳамиятга эга. Бўйинини ён ва орқа томонларига ҳеч қийинчиликсиз бўка олади. Кўпинча қанотларини ярим йиғиб, ўт-ўлан, дондун ва ҳашоратлар билан озикланишади. Думи эса мувозанат сақловчи востита ҳамдир. Учишга ёрдам берувчи бақувват кўрак мускулларига эга. Улар кўп вақтларини ҳавода ўтказишади.

Турналарнинг турдоши ҳисобланмиш бўз турналар жигарранг бўлиб, бир қисми қишда ҳам юртимизнинг жанубий туманларида қолиб кетишади. Дала меҳнаткашларининг ҳайқириги ва тракторларнинг тариллашидан чўчишмай бемалол ёнма-ён юраверишади.

ҚИРГОВУЛ

Қирговул – тенги йўқ гўзал қуш. У турфа ранг ва турли кўринишда бўлиб, жозибаси ва фусункорлиги билан киши эътиборини ўзига тартади. Қўққа чарх уриб кўтарилганида қуёшда қамаладек товланиб, ўзининг бутун назоқати ва нафосатини намойн қилади.

УККИ

Укки ўта вазмин қуш бўлиб, эшитиш қобилияти кучли бўлганлигидан заиф шитирни ҳам сезади. Кундузи бир ярим чақирим узоқликдаги ўз ўлжасини кўриб-билиб туради.

ТУСТОВУК

Чипор-қизғиш кўринишдаги тустовуқлар жуссаси хонаки товуқларга ўхшаб кетади. Думи ва оёқларининг тузилиши жиҳатидангина фаркланади. Ҳўрозининг тирноқлари узун ва ўткир, антиқа тожи ва узун думи уни янада басавлат қилиб кўрсатади. Аҳоли яшайдиган чекка қишлоқларга яқинлашганда у хонаки товуқларни таъқиб қилиб ҳам туради. Айниқса, кўпайиш даврида у ўз кучини кўрсатмоқчи бўлади. Шунда улар ўртасидаги рақобат тўқнашувларга сабаб бўлади.

ят кўрсатаётган дасталар ҳақида ҳам айтиш мумкин. Кейинги пайтларда янги дунёга келган гўдакка алла айтиш орқали жуда кўп инсоний туйғуларни сингдириш мумкинлиги кўп таъкидланмоқда. Миллий туйғулар нафақат она сути, балки она алласи билан ҳам гўдакка таъсир қилиши шубҳасиз. Оламда фарзандининг бешигини кучоқлаб алла айтаётган аёлдан бахтли киши бўлмаса керак.

Вилоят ҳудудларида ўтказилаётган байрам, тантанали маросимларда ота-оналар билан бир қаторда мактаб ўқувчилари, болалар иштирок этаётгани ҳам аҳамиятлидир. Болалар дастаси ҳаваскорлари болалар севадиган қўшиқ, эртақ ва афсоналарни ижро этишга ҳаракат қилишапти. Бунда айниқса, Жиззах туман марказий маданият уйи қошидаги «Намунали болалар кўғирчоқ театри»нинг хизмати катта бўлаяпти. «Маккор тўлқича», «Шўх ҳўтиқча», «Кулча нон», «Ғаройиб мусобақа» каби қисқа, лекин содда театрлаштирилган кўрсатувлар оммалашиб бормоқда.

Халқимиз баҳор байрами - Наврўзни қутиб олишга пухта ҳозирлик кўрмоқда. Ҳар йили бу байрам вилоят маданият ходимларининг ҳал этувчи кўригига айланади, десак хато қилмаймиш. Айни дамларда вилоят ҳокимлиги маданият ва спорт ишлари бошқармаси ҳамда халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар вилоят илмий услубият маркази жамоалари бу байрамга тайёргарликни кун сайин қизитмоқдалар.

Пардабой ТОЖИБОВ,
«Milliy tiklanish»
муҳбири

Тустовуқлар қўшни Қозоғистон давлат кўриқхоналари ва ов қилиш вақтинча таъқиқланган кўриқхоналардан вертолётларда олиб келиб кўпайтирилган. Кишилиқ қишлоқ кўнларда вилоят овчилари ва балиқчилар жамияти тустовуқларни қўшимча озуқа билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратиб келади. Лекин тустовуқлар ҳам ўғринча ов қилувчиларнинг ёвузликлари олдида қорасиз қолишади. Натижада ёппасига олис-олисларга учиб кетишга мажбур бўлишади.

Юртимизда жанубдан учиб келадиган «Қизил қитоб»га киритилган қушларни ов қилиш қатъиян таъқиқланган. Ўғринча ов қилувчи ва босқинчиларга тегушли чора-тадбирлар белгиланиб, жарима ундирилади. Баҳор элчилари – қорабовур, лойхўрак, бақлон (қорабузов), ёввойи ўрдақ ва ғозларни фақат қуш ойларидагина вилоят овчилар ва балиқчилар жамияти рухсатномаси билан овлаш мумкин.

ҚОРАБОВУР

Қорабовур қалқикнинг бир тури бўлиб, сариқ чипор кўринишга эга бўлади. Қизил тумшуги ва оёқ панжалари ҳамда мунчоқдек қоп-қора кўзлари уни янада чиройли кўрсатади. Узун думини тилга олиб ўтирмаса ҳам бўлади. У юртимизга овозини баралла қўйиб сайраб кириб келади.

ЛОЙХЎРАК

Лойхўрак эркин, овоз ва кўркам қуш. Ташқи кўриниши чипор бўлиб тумшуги узун, кўзлари катта-катта ва жуда сезгир. Тумшуги ов учун беназир қурол, тирноқлари ҳам яхши иш беради. Бу жараёнда у ўз топқирлигини намойиш эта олади. Унинг назоқати, нафосати ва гўзаллиги беқиёс. Ҳавога кўтарилганида зўрға учеди. Лойхўрак у ёнидан бу ёнига, баъзан айланиб ҳам уча олади.

Кенг майдон ва ҳавза бўйларида қушлар сон-саноксиз. Улар авлодини боқиб учун қанот қоқиб бир дам ҳам тиним билишмайди. Қурғоқчилик келган йилларда ҳам фермер хўжалиқларига зиён етказишмайди. Жанубдан учиб келувчи қушларнинг шовқин-сурони ҳамда табиятнинг уйғонishi баҳор ўз ҳукмини ўтказётганлигидан дарак беради.

Ҳар гал субҳидамда турфа хил қушларнинг қуйлаши табият гўзаллигига янада жозоба бағишлайди. Уларнинг осмону фалакни тўлдириб парвоз этиши, ҳавза бўйлари, тўқайзор ва қамишзорларда макон топишгач, ярим тунгача хониш қилиши кишини ҳайратга солади. Уларнинг қўқда чарх уриб парвоз қилишдан қўз қувонади, кўнгилларни фахр-ифтихор туйғулари қамраб олади.

Абдулла САИДОВ,
Жиззах вилояти

ЎГИТ

Мулки илми мулки ҳуснидин азиз.

* * *

Завқни дилдан изла, сиртдан излама.

* * *

Ўз-ўзингга баски кўрсатди сани,
Урмагил, синдирма ул ойнани.

Жалолдин РҲМЙЙ

БИЛАСИЗМИ?

Дунёдаги энг арзон робот яқинда россиялик ёш ихтирочи Василий Черников томонидан яратилди. Фавкуллодда ҳолатларда асқотувчи ушбу робот CD-ўтказгич, GPS-навигатор, шунингдек, видеокамерага ҳам эга.

* * *

1920 йили Германияда пул қадрсизлана бошлаган эди. Биринчи жаҳон урушидан сўнг эндигина оёққа тураётган мамлакатда Рейхсбанкдан ташқари ўшанда 5800 та эмитент пул босиб чиқаришга мажбур бўлган. Энг қизиги, банкноталар турлича кўринишда бўлиб, ҳар бир идора уни ўз хоҳишига кўра безатиб, муомалага киритаверган.

ТУРФА ОЛАМ

Ўқилмаган мактуб

Яқинда Британиядаги кутубхона фондларининг бирида 1776 йилга тааллуқли мактуб сақланаётгани маълум.

Манбада келтирилган шича, ушбу мактуб XVIII асрда инглиз археолог Эдвард Дрэкс томонидан ёзиб қолдирилган экан. Археолог ўз мактубида Англиядаги машҳур Сил-Бери-Хилл кўргони ўрнида бир пайтлар эман даррахтидан ясалган муқаддас бут (тотем) бўлганини қайд этиб ўтган.

Дарҳақиқат, Дрэкс айни ўша йили қазилма ишларини олиб бориш мақсадида бир нечта ер қазувчиларни ёллайди. Улар тахминан 30 метр чуқурликка етганда, кенглиги 15 сантиметрга тенг қатламга дуч келишади. Кейинроқ, бу ерда бошқа археологлар ҳам қазилма ишларини олиб бориб, қатламда эман ёғочлари борлигини қайд этишган. Шу боис, Дрэксинг тахмини ҳақиқатга яқинлиги эҳтимолдан холи эмасга ўхшайди. Афсуски, ҳозирги кунга келиб ушбу қатламдан ҳеч вақо қолмаган. Мутахассисларнинг таъкидлашича, турли йилларда олиб борилган қазилмалар тўғрисида қатлам жиддий зарарланиш оқибатида кўмилиб кетган бўлиши ҳам мумкин. ЮНЕСКО рўйхатига киритилган ушбу кўргон 2009 йили тўлиқ таъмирдан чиқарилиб, унга салкам 2 млн. фунт-стерлинг сарфланган.

Олтинлар ўғриси ким?

1922 йили фиръавн Тутанхамон сағанасини топган археолог Говард Картер ўшанда нафақат машҳурликка, балки катта бойликка ҳам эга бўлган эди.

Маълумотларга кўра, Картер дахмадан топилган буюмларнинг ҳаммасини ҳам рўйхатдан ўтказавермаган. У маҳаллий ҳокимият вакиллари билан бўлаб лақиллатган кўринади. Картернинг энг яқин сафдоши Альфред Лукасинг гувоҳлик беришича, ўшанда Картер сағана эшигини бузиб, ичкарига биринчи бўлиб кирган. Бирпасдан сўнг, ҳеч нарса бўлмагандек қадимги тамга ёрдамида эшикни муҳрлаб қўяди. Яна бир тахминга кўра, Картер сағана топилганини уч ой давомида оммадан сир тутган. Бу орада у секин-асталик билан олтин буюмларнинг анчагина қисмини тунашга улгуради. Сувдан қуруқ чиқишни уйлаган Картер барча айбни бурунги ўғриларга тўнкайди. Расмий манбаларда ўша йили Қоҳира ва унинг атрофидан археологлар 5 мингга яқин олтин буюм топганликлари қайд этилган. Қизиги, ушбу манбада буюмларнинг ҳеч бири четга чиқиб кетмагани ҳақида ёзилган. Бироқ, Европа ва АҚШ музейларида Тутанхамонга оид «янги» буюмлар истаъизми-йўқми кўзга ташланиб қолмоқда.

Шифокорлар огоҳлантиради

Австралиялик олимларнинг ҳулосасига кўра, телевизиорни узоқ ва қулай ҳолатда томоша қиладиган инсонлар ўртасида ўлим хавфи 18 фоизга кўпайган.

Ҳатто ўта соғлом, доимо спорт билан шугулланиб юрувчилар ҳам ана шу хавф остига тушиб қолишлари мумкин экан. Қолаверса, сўнгги пайтларда ўзининг бор вақтини телевизор билан «баҳам» кўрадиган инсонлар орасида саратонга чалиниш ҳоллари тез-тез учраётган эмиш. Маълум бўлишича, инсон ҳаётига телевизор эмас, балки ундан таралувчи нурлар зомин бўларкан. Айниқса, эрталабдан кечгача уйда ёки ишхонада телевизор кўриш натижасида соғлигимизга жиддий пурут етказиб қўяр эканмиш. Олимларнинг гапига қараганда, одамзот бир жойда ўтирмаслиги, ҳаммаша ҳаракатда бўлмоғи зарур. Шу боис, шифокорлар телевизор қаршида иложи борица камроқ вақтичоғлик қилишни тавсия этишмоқда.

З.ЗОИРЖОНОВ тайёрлади

«Milliy tiklanish» газетаси тахририяти компьютер, принтер, ксерокопия, диктофон, фотоаппарат сотиб олиш учун тендер эълон қилади.

Баҳор элчилари

УЙҒОНИШ ФАСЛИ

Биз эндигина ниш уриб келаятган ўт-ўлан ва майсалар бўйлаб мавжланиб турган Қоровултепа сув омбори томон ҳаракатланарканмиз киш ўз ўрнини баҳорга бўшатиб, табият уйғона бошлаганини ва тириклик нишонлари пайдо бўлганини ҳис этамиз. Теварак-атроф майда гулларга бурканган. Мўътадил ва барқарор шамол эсиб турибди. Қушлар исигани сайин табият янада яшнаб, чирой оча бошлайди. Жануб томондан турфа хил қушлар галаси бирин-кетин шовқин солиб, жўр бўлишиб учиб келишади. Уларни поёнсиз кенг далалар қарши олади.

Обиҳаёт қанотли Ҳимоячиларимиз учун тирикчилик ва ҳаётий зарурат. Қушлар ҳавза бўйларига келиб шитоб билан шўнғишади. Тумшук ва оёқ панжаларини тозалаб олгач, офтоб нурида бироз исиниб олишади. Кейин озуқа илинжида егулик излаб ҳавога кўтарилишади. Бу роҳатмакон жой қушлар

учун айни муддао. Фаровонлик мавсуми бошланиб соҳилда ҳаёт қайнайди.

ОҚҚУШ

«Қизил қитоб»га киритилган ғозларнинг бир тури ноёб оққушлар галаси юртимизга биринчилар қатори учиб келиб ҳавза бўйларини макон қилишдию кўпайиш мавсумида бир-бирларига мос тушганларидан кейин жуфтлашади. Нар қуш модасидан бошқага қайрилиб қарамайди. Зарурат туғилганда модаси учун жонини фидо қилишдан ҳам тўймайди. Уларнинг оилавий муносабатлари ҳаётимизда учраб турадиган айрим нопок кимсаларга ибрат бўла олади. Муҳаббат ва садоқат бобида бошқалар ҳавас қилса аргизуликдир.

Оққушлар янги наслни дунёга келтириш учун уяларини одамлар қадами етмайдиган тўқайзор ва хилват жойларга қўйишади. Бу пайтда тўқайзорлар ўтиб бўлмас ботқоқликлардан иб-

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ

Ахтам ТУРСУНОВ, Ахрор АҲМЕДОВ, Голиб-шер ЗИЯЕВ, Сувон НАЖБИДДИНОВ, Муҳаммаджон ҚУРОНОВ, Ражаб ЖУМАНИЕЗОВ, Фафуржон МУҲАМЕДОВ, Улугбек МУҲАММАДИЕВ, Шоира УМАРОВА, Рустам ҚОСИМОВ, Баҳодир ШАРОФОВ, Арслон ЭШМУРОДОВ

Бош муҳаррир:
Жалолдин САЌОЕВ

Муаллифлар фикри тахририят нуқтаи-назаридан фарқланishi мумкин. Реклама ва эълонлардаги факт ва далиллар учун тахририят жавобгарлиқни ўз бўйига олмайди.

ТАХРИРИЯТ МАНЗИЛИ: Ташкент-100000,
Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй
e-mail: milliy@sarkor.uz

Газета ҳафтанинг чоршанба кунини чиқади. Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган. Буюртма — Г 223, Адади — 5116

Газета тахририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди

ТЕЛЕФОНЛАР: (8-371) 234-87-74, 234-87-73, 234-86-41 ФАКС: (8-371) 234-69-55, 234-01-47

Ҳажми 4 босма табоқ офсет усулида босилди. Қоғоз бичими А-2

Саҳифаловчи:
Ақбар ШОДИЕВ
Навбатчи муҳаррир:
Исмаи ХУДОЕВ
Навбатчи:
Гулбаҳор УМУРЗОҚОВА

«ШАРҚ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буёқ Турон» кўчаси, 41-уй Босилган топшириш вақти — 21.00. Топширилди — 20.00.